

Teppo Knuutinen

JÄLKIÄ ETSIMÄSSÄ

Kuunnelma oppimiskokemuksista rippikoulussa

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Toukokuu 2013

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	Aika Toukokuu 2013	Tekijä/tekijät Teppo Knuutinen
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi JÄLKIÄ ETSIMÄSSÄ Kuunnelma oppimiskokemuksista rippikoulussa		
Työn ohjaaja KT Reetta Leppälä	Sivumäärä [46 + 2]	
Työelämäohjaaja Draamalinjojen johtava opettaja, Markus Majava, Helsingin Evankelinen opisto		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esiin rippikoulussa tapahtuvia oppimiskokemuksia. Rippikoulussa opittua käsiteltiin työn yhteydessä syntyneessä kuunnelmassa. Kuunnelma toteutettiin yhteistyössä Helsingin Evankelisen opiston kanssa. Toteutetun kuunnelman tarina paljastaa erilaisissa rippikoulutilanteissa syntyneitä oivalluksia. Kuunnelman tavoitteena on palvella seurakuntien rippikoulutyötä. Kuunnelman toteutuksessa on ollut mukana Helsingin Evankelisen opiston draama II linjan ja musiikkiteatterilinjan opiskelijoita. Kuunnelman toteutukseen on lisäksi osallistunut ääninäyttelijä Markus Bäckman.</p> <p>Teoriaosassa kerrotaan oppimiskokemuksiin vaikuttavista tekijöistä sekä perehdytään oppimiskokemusten syntyyn. Kuunnelman rakentumiseen käytetty prosessi ja työn onnistumisen arviointi löytyvät toiminnallisesta osuudesta.</p> <p>Jokaiselle kuunnelman roolihenkilölle luotiin oma tausta ja erilaiset elämäkysymykset käsiteltäväksi rippikoulussa. Näitä elämäkysymyksiä käsitellään kuunnelmassa kirkon opista käsin. Harjauselämässä nuoret pääsevät viemään ajatuksensa Jumalan eteen ja samalla he saavat vahvistua omassa uskossaan. Tarinaa kuuntelemalla kuuntelija voi palauttaa mieleen oman rippikouluajan ja siellä opitun.</p>		
Asiasana kuunnelma, oppiminen, oppimiskokemus, rippikoulu, rippikoululainen		

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date May 2013	Author Teppo Knuutinen
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis SEEKING TRACKS A radio play about the learning experience at confirmation school		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages [46 + 2]	
Supervisor Leading teacher of study programs in drama, Markus Majava, Helsinki Evangelical Institute		
<p>The objective of the thesis was to bring forward the learning experiences in confirmation school. Things learnt at the confirmation school were handled through a radio play. The radio play was implemented in cooperation with Helsinki Evangelical Institute. The story of the radio play brings forward ideas that came up in different situations in confirmation school. The aim of the radio play is to serve confirmation school work in parishes. Also students of drama II and music theatre in Helsinki Evangelical Institute took part in implementing the radio play. In addition, the voice actor Markus Bäckman participated in the project.</p> <p>The theory part discusses the factors affecting the learning experience as well as the process of how a learning experience is formed. The process of implementing the radio play and the evaluation of the successfulness can be found in the functional part of the thesis.</p> <p>Every character of the play was created their own background and different life questions to be at dealt with in confirmation school. In the radio play these life questions are discussed from the point of view of Lutheran Christianity. In the devotional life youngsters get to bring their thoughts to God and at the same time strengthen their faith. By listening to the story the listener can recollect his or her own confirmation school and things learnt there.</p>		
Key words radio play, learning experience, learning, confirmation school, candidate for confirmation		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 NUOREN ELÄMÄNTARINA POHJANA RIPPIKOULULLE.....	3
2.1 Yksilöllisen kokemusmaailman heijastuminen rippikoulu-aikaan	3
2.2 Ympäröivä maailma rippikouluikäisen nuoren muovaajana	8
3 RIPPIKOULUSSA OPPIMISEN MAHDOLLISUUKSIA	12
3.1 Oppimiskokemusten syntyminen rippikoulussa	13
3.2 Eettisen, opillisen ja hengellisen aineksen yhdistyminen rippikouluopetuksessa	16
3.3 Rippikoulukokemusten jättämä pääoma tulevaan.....	19
4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	24
5 TOIMINNALLINEN OSUUS.....	25
5.1 Kuunnelma teatterin esittämismenetelmänä	25
5.2 Hankkeistajan etsintä ja aikataulun suunnittelu	26
5.3 Itsenäinen suunnittelutyö	29
5.4 Yhteinen etukäteistapaaminen	30
5.5 Kuunnelman käsikirjoittaminen ja harjoittelu	31
5.6 Äänitys ja valmiin tuotoksen syntyminen	34
6 PROSESSIN JA VALMIIN TUOTOKSEN ARVIOINTIA.....	36
6.1 Kuunnelmalevyn arviointia	36
6.2 Opiskelijoiden antama palaute	38
6.3 Itsearviointi omasta toiminnasta intensiiviviikoilla	39
7 POHDINTA	41
LÄHTEET	44

LIITTEET

1 JOHDANTO

Ihmisen elämä on tulvillaan muistoja ja kokemuksia. Kun katsoo elämää taaksepäin, voi palauttaa mieliin lapsuudessa ja nuoruudessa koettuja tunteita, hajuja ja makuja. Aiemmat kokemukset ja tunteet muistuttavat niistä jäljistä, joiden viitoittama reitti on ohjannut elämän suuntaa eteenpäin. Katsoessa tarkemmin taaksepäin, huomaa, että näiden jälkien kuljettama matka on sisältänyt runsaan määrän oppimiskokemuksia ihmistä kasvattaen ja opettaen. Omien jälkien löytäminen ja niiden tutkaileminen on väline, jonka kautta ihminen voi ymmärtää omaan itseensä, suhtautumistapoihinsa ja elämänasenteeseensa rakennettua pohjaa. Menneiden vuosien kautta kertyneet kokemukset ja ajatukset ovat niitä, jotka ohjaavat jokaisen yksilön elämäntapaa ja maailmankatsomusta. Se kasvu, joka ihmisessä tapahtuu elämän monivaiheisten tapahtumien myötä opettaa ihmistä ja antaa eväitä pärjätä elämässä eteenpäin, horisontissa siintävissä haasteissa ja mahdollisuuksissa.

Yksi ainutkertaisista tapahtumista ihmisen elämässä on rippikoulu, jonka aikana opittu voi palvella ihmisen tulevaisuutta monin tavoin. Se miten rippikoulu aika kasvattaa ihmistä, on yksi tämän opinnäytetyön ydinkysymyksistä. Rippikouluhetkiin sisältyneiden aatosten ja kokemusten kuulemisen kautta voi huomata, kuinka valtavan kirjon erilaisia oivalluksia yhteiset hetket voivatkaan tuottaa kokonaisen rippikouluryhmän jäsenten keskuudessa. Tuon työni kautta esille ajatuksia siitä, miten yhteiset kokemukset rippikoulussa auttavat nuoria pohtimaan arvojaan, elämänvalintojaan ja suhtautumista uskoon. Yhteisistä hetkistä löytyvien oivalluksien näkeminen ja niiden esiintuominen auttavat myös huomaamaan, että myös rippikoulussa voi omaksua ja huomata sekä itsestään että elämästä jotain uutta. Tämän kautta myös suhtautumista rippikouluun pystytään kohentamaan.

Rippikoulussa tapahtuvien oivalluksien kuulemisen ja pohtimisen herättämiseksi opinnäytetyöni myötä on syntynyt kuunnelma. Olen hankkeistanut työni Helsingin Evankelisen opiston kanssa, sieltä kuunnelman käsikirjoittamisessa ja toteutuksessa on ollut mukana draama II linjan ja musiikkiteatterilinjan opiskelijoita. Opinnäytetyöni työelämänohjaajana on toiminut Helsingin Evankelisen opiston draamalinjojen vastuuopettaja Markus Majava. Kuunnelmassa on tuotu esiin eri taustoista lähtöisin olevien, rippikoulua käyvien nuorten ajatuksia, jotka omakohtaisesti etsivät rippikoulussa omille pohdinnoilleen vastauksia. Rippikoulussa käsitellyt teemat saattavat avautua aivan uudella tavalla, kun opitun sisältä

löytyy jotain omaa elämää koskettavaa ja puhuttavaa. Rippikoulussa elettyjen hetkien ja siellä käsiteltyjen teemojen etsiminen luo mielekkyyttä ja motivaatiota myös asioiden omaehtoisessa pohtimisessa. Nuorten omista tarpeista ja kysymyksistä nousevat ajatukset rippileirillä kertovat juuri heidän elämäänsä puhuttavista asioista. Kuunnelman sisältä nousevat ajatukset kertovat, miten nuoret oman pohdintansa kautta havahtuvat katsomaan elämässään tapahtunutta uusin silmin. Kuunnelman tekemisen kautta opinnäytetyöhöni on syntynyt konkreettinen ja näkyvä materiaali tuomaan ajatuksia rippikoulutyöhön.

Opinnäytetyöni kaksi ensimmäistä lukua koostuvat aiheeseen liittyvästä teoriasta. Luvussa kaksi käsitellään nuorten erilaisten lähtökohtien ja taustojen vaikutusta rippikoulu-aikaan ja siellä oppimiseen. Kristillisen kasvatuksen, omien kokemusten ja yhteiskunnan välittämän arvomaailman tiedostaminen auttaa ymmärtämään sitä todellisuutta ja kysymyksiä, jossa rippikouluikäiset elävät. Toisessa teorialuvussa kerrotaan, miten oppimiskokemukset syntyvät rippikoulussa ja miten niiden syntymistä voidaan edistää. Teorialuku jatkaa käsittelyä siitä, mikä tarkoitus ja hyöty eettisellä, opillisella ja spirituaalisella näkökulmalla on rippikoulun opetussisällöissä. Nuorten elämänkysymysten, kirkon uskon ja rukouksen yhteen liittäminen auttavat ymmärtämään, miten rippikoulussa nuoret pääsevät etsimään vastauksia itseään askarruttaviin kysymyksiin kirkon opista käsin ja tuomaan niitä esiin hartauselämässä. Teoriaosuus käsittelee lopuksi, miten monin tavoin rippikoulu-aika kasvattaa nuoria eteenpäin heidän omassa elämässään. Opinnäytetyöhöni liittyvä toiminnallinen osuus ja kehittämistehtävät koostuvat luvuista neljä, viisi ja kuusi. Näissä luvuissa on kerrottu kuunnelman suunnittelu- ja tekoprosessin vaiheet ideasta valmiin työn syntymiseen.

Rippikoulussa erilaisten työskentelytapojen ja keskinäisen vuorovaikutuksen kautta nuoret pääsevät itse huomaamaan, millaista elämää kristitty viettää. Nuorilla on oiva mahdollisuus rippikoulussa kuulla sekä seurata isosten ja työntekijöiden toimia ja huomata miten uskossa eläminen näkyy ihmisen sanoissa, teoissa ja elämässä. Toisten ihmisten antaman esimerkin kautta nuorilla on tilaisuus löytää itselleen tapoja kasvaa omassa uskossaan ja elää seurakuntayhteydessä rippikoulun jälkeen.

2 NUOREN ELÄMÄNTARINA POHJANA RIPPIKOULULLE

Rippikouluryhmän muodostama nuorten joukko koostuu erilaisista persoonista, joista jokaisella on takanaan oma elämäntarinansa iloineen ja suruineen. Elettyjen vuosien varrella opittu ja sinne mahtuneet kokemukset vaikuttavat siihen, miten nuori ottaa vastaan rippikoulun ja siellä käsiteltävät asiat. Aiemmin perheessä, kaveripiirissä sekä koulun ja seurakunnan toteuttamassa uskontokasvatuksessa annettu tieto ja sieltä saadut kokemukset ovat jo osaltaan vaikuttaneet nuorten uskonnolliseen kehitykseen ja ajatteluun. Työni yhteydessä syntyneessä kuunnelmassa rippikoululaiset tulevat erilaisista perheistä ja taustoista. Kuunnelmassa rippikoululaisen juuret, perhetausta ja omien kokemusten kautta muodostuneet kuvat eri elämäntilanteista ovat antaneet aineksia oman tulevaisuuden rakentamiseen. Tässä etsinnässä yhtenä osana tulee rippikoulu, jonne matkaavat nuoret tuovat mukanaan omat kokemuksensa tunteineen ja ajatuksineen. (Niemelä 2007, 107; Tapiainen 2009, 254–255.)

2.1 Yksilöllisen kokemusmaailman heijastuminen rippikoulu-aikaan

Ihminen oppii koko elämänsä ajan uusia asioita tehden havaintoja ympäristöstään, tulkiten niitä aiemmin opittujen käsitysten pohjalta. Aiempien kokemusten ja opittujen asioiden kautta muodostunut tietopohja luo nuorille lähtökohdat omien havaintojen tekemiseen myös erilaisiin rippikoulutilanteisiin. Omaa elämää koskevien aiheiden käsittely ja henkilökohtaisia kiinnostuksenkohteita tukevat näkökulmat ohjaavat myös nuorten havaintojen suuntaa. Vastaavasti omaa ymmärrystä ja elämää kaukana olevat näkökulmat jäävät helpommin havaitsematta. Nuorten omasta elämästä puhkeavat ajatukset kristillisestä uskosta ja seurakunnasta ovat niitä, joitten päälle uutta tietoa ja näkemyksiä rippikoulussa rakennetaan. Rippikoululaisten joukosta saattaa löytyä joitakin nuoria joille Raamattua on jo lapsuudessa luettu. Aiempien kokemusten kautta tullut tieto ja osaaminen voi antaa näille nuorille mahdollisuuksia vastaanottaa ja käsitellä Raamatun kertomuksia vielä syvällisemmin. Lähtökohdat voivat olla myös aivan päinvastaiset. Raamatun ensimmäistä kertaa näkevällä rippikoululaisella oppiminen tulee tapahtumaan aivan perusasioista alkaen. Jokaiselta nuorelta löytyy myös oma yksilöllinen tapansa opetella ja ymmärtää uusia asioita. Nuoret ovat aikaisempien kokemusten kautta omaksuneet tapoja, jotka ovat rakentaneet

heille toimintamalleja opetustilanteisiin ja uuden tiedon käsittelyyn. Myönteiset kokemukset kouluaikeiden oppitunneilta ja harrastuksista voivat antaa nuorelle halua ja motivaatiota keskittyä myös rippikoulussa asioiden pohtimiseen. Menneet kokemukset oppimistilanteista palauttavat nuorelle mieleen kuvaa omasta itsestään, kyvyistään ja mahdollisuuksistaan uusien asioiden oppimisessa. (Jarasto & Sinervo 1999, 146–152; Pruuki & Tirri 2010, 47–50.)

Kodin, perheen ja kotiseudun muistoista nousevat elämäntavat ja arvot kertovat niistä juurista, jotka kuvaavat nuorelle omaa lapsuusaikaa ja kodin jättämää perintöä. Läheiset aikuiset luovat lapselle varhaisimmista elinvuosista lähtien kuvaa siitä, miten häntä rakastetaan. Heiltä saatu kohtelu vaikuttaa myöhemmin myös minäkuvan ja itsetunnon kehitykseen. Lapsuudessa tukena ja turvana olevat ihmiset muodostavat nuorelle tärkeän siteen ja voimavaran omaan elämään. Nuoren omakohtainen tunne siitä, että hän kuuluu osaksi jotakin yhteisöä, antaa itsevarmuutta kulkea elämässä eteenpäin. (Pruuki & Pruuki 2012, 16–19.)

Vuorovaikutustaitojen ja pettymysten kestämisen opettelu alkavat myös lapsuudessa. Katseiden, ilmeiden ja sanojen kautta lapsi opettelee ymmärtämään erilaisia tunteita. Seuraamalla läheistensä reaktioita, lapsi opettelee tunnistamaan, miten hänen toimintaansa suhtaudutaan. Myös sisarukset opettelevat keskenään huomioimaan toisiaan ja kestämään ristiriitatilanteita. Toisten huomioonottamisen ja palautteen kautta opetellaan kunnioittamaan toisia ja elämään sovussa yhdessä. Kasvatuksen kautta omaksutut toimintatavat ja -mallit ovat mukana vaikuttamassa monin tavoin nuoren toimintatapoihin myöhemmissä vuorovaikutustilanteissa. Aiemmin omaksutut tavat toisten kanssa puhumisessa ja kunnioittamisessa näkyvät myös rippikouluryhmän ja sen ilmapiirin muotoutumisessa. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 193–195.)

Rippikouluun tulevien nuorten sosiaaliset taidot ryhmän sisällä vaihtelevat. Lapsuuden ja varhaisnuoruuden aikana omaksutut toimintamallit ohjaavat nuorten tapoja tutustua toisiin rippikoululaisiin, isosiin ja työntekijöihin. Aiemmin sosiaalisissa suhteissa sattuneet pettymykset saattavat tuottaa jollekin nuorelle pelkoa kohdata uusia ihmisiä. Nolattuna tai kiusattuna ollut nuori saattaa kokea itselle esitetyt kysymykset ja koskettamisen uhkana rippikoulussa. Elämässä sattuneet kokemukset vaikuttavat nuorten tapoihin tulkita ympärillä olevia vuorovaikutustilanteita. Lapsuudessa opitut toimintamallit luovat pohjaa myös

yhteiseen tekemiseen suhtautumiselle. Myönteiset kokemukset kotoa arkielämän askareista antavat nuorelle eväitä oma-aloitteisuuteen myös leiriolosuhteissa, mm. omista tavaroista huolehtiminen ja järjestelytehtävät isosten johdolla kuuluvat osaksi rippikoulua. (Jarasto & Sinervo 1999, 83–85; Pruuki 2004, 147–148.)

Vanhempien roolit kasvattajina ovat muuttuneet työelämälähtöisiksi. Vanhemmuuden puutteen seurauksena lasten sosiaaliset taidot eivät ole kehittyneet kaikilla omien kaverisuhteiden luomista varten riittävästi. Tällaiset kokemukset irrallisena yksilönä saattavat aiheuttaa myöhemmin syrjäytymistä. Ne tavat, joilla aikuiset kohtelevat lapsia ja nuoria vaikuttavat myös heidän ihmissuhdetaitoihin. Tämä vaikuttaa rippikoulussa ryhmätyöskentelyihin ja siihen, miten toisia ihmisiä ollaan valmiita ottamaan niissä huomioon. Rippikouluryhmästä saattaa löytyä myös yksilöitä, jotka eivät uskalla kertoa omaa mielipidettään tai esiintyä muiden edessä. Niille nuorille, jotka ovat tottuneet olemaan yksin muuten, rippikouluviikolla muiden kanssa olo tulee olemaan uusi kokemus. Nämä nuoret saavat rippikoulussa kokemuksen yhteisöllisestä viikosta toisten ihmisten kanssa, se voi kasvattaa jotakin nuorta sosiaalisesti. Sosiaalisen elämän luonne on muuttunut arkielämässä yksilökeskeisemmäksi, sen vuoksi yhteisöllisen toiminnan vaikutukset rippikoulussa korostuvat. Kun nuori saa oikeasti kokea olevansa hyväksytty ja välitetty, nuori uskaltaa pohtia paremmin omaa menneisyyttään, elämäkokemuksiaan, tekemisiään sekä tulevaisuuden haaveita rippikoulussa yhdessä muiden kanssa. (Suni & Virtanen 2008, 75–88.)

Jokaisen rippikoululaisen omaksuma arvomaailma ja suhtautumistavat kristillistä uskoa ja hengellisyyttä kohtaan ovat aloittaneet muotoutumisensa lapsuuden kodissa. Elämän ensimmäisistä vuosista lähtien läheisten ihmisten antamat esimerkit ja asenteet ovat tuottaneet nuorelle valtavan määrän käsityksiä ja näkemyksiä oman uskonnollisen identiteetin rakentamista varten. Positiivisessa ilmapiirissä tuotetut ajatukset ja kysymykset uskosta antavat lapselle tilaa ja uskallusta käsitellä hengellisiä asioita avoimesti oman kehitystasonsa mukaisesti myös muiden ihmisten kanssa. Vanhempien kanssa tapahtuneet vuorovaikutteiset keskustelut ja uskonnollisista asioista puhuminen kehittävät myös lapsen tiedollista osaamista hengellisistä asioista. Vanhempien ja lapsen välillä tapahtuva keskinäinen viestintä luo pohjan Jumalan luoman luonnon ihmettelyyn sekä antaa ymmärrystä rakastavien suhteiden luomiselle toisten ihmisten kanssa. Lapsena koettu rakkaus ja välittäminen luovat lähtökohdan myös itsemme arvostamiselle. Uskonnollisen ajattelun ainekset

syntyvät lapselle niistä tunnekokemuksista, joissa hän saa kokea olonsa turvalliseksi. (Jarasto & Sinervo 1999, 203–210; Räsänen 2004, 118–127; Suonperä 2009; 240–241.)

Turvallisen jumalasuhteen rakentuminen alkaa lapsen ensimmäisinä elinvuosina muotoutuvan perusluottamuksen kautta. Perusluottamus kertoo lapsen luottamuksesta kasvattajien huolenpitoon ja hoivaan. Perusluottamus saavutetaan, kun vanhemmat vastaavat lapsen tarpeisiin ja pitävät huolta hänen turvallisuudestaan. Kasvattajien välittämä hoiva luo lapselle kuvaa siitä, millainen Jumala on. Vanhempien antama tuki ja rohkaisu hengellisten asioiden pohtimiseen luovat lapselle rohkeutta katsoa tulevaisuudessa edelleen avoimesti, mitä hengellinen elämä pitää sisällään. Rippikouluun tullessa nuorelle on muodostunut jo jonkinlainen käsitys Jumalasta ja hänen luonteestaan. Negatiivinen ja kriittinen vuorovaikutussuhde näkyy lapsen käsityksessä Jumalasta etäisenä asiana. Vastaavasti positiivinen ja avoin luottamus kotona antaa kuvaa Jumalasta, johon voi turvautua. Näkemykset Jumalasta ovat lähtökohtana sille, miten nuoret vastaanottavat ja suhtautuvat rippikoulussa kristillisen Jumalakäsitykseen ja sen luonteeseen. (Räsänen 2004, 108–111; Kilpeläinen 2009, 266–267.)

Tiedollisen ja opillisen annin lisäksi kokonaisvaltaiseen kodin uskontokasvatukseen kuuluu myös kristillisen tapakulttuurin viettämistä ja seurakunnan toimintaan osallistumista. Oman perheen kanssa vietetyt kristilliset juhlapyhät sekä lapsuudessa lausuttu iltarukous jättävät mieliin kokemuksia hengellisistä tilanteista ja rituaaleista. Kokemukset jumalanpalveluksista tai hartauksista antavat nuorelle käsityksen hengellisten tilaisuuksien sisällöistä ja siellä käyttäytymisestä. Nuoret, jotka eivät ole osallistuneet ennen rippikoulua hartauteen saattavat tuntea aluksi pelkoa ja jännitystä uutta tilannetta kohtaan. Rippikoulussa nuorilla on tilaa purkaa ajatuksiaan kristillisestä uskosta ja seurakunnasta, samalla nuorilla on tilaisuus arvioida ja rakentaa käsityksiä uudelleen. Omakohtaisten kokemusten jakaminen luo aineksia yhteiselle keskustelulle ja uskon merkityksen uudelleen pohtimiselle. Henkilökohtainen pohdinta, kyseleminen ja etsiminen auttavat nuorta ymmärtämään, mitä uskonnolliset arvot ja opit tarkoittavat elämässä. Rippikoulu aika saattaa olla joillekin nuorille ainut kokemus elämässä, jolloin he osallistuvat uskonnollisiin tilanteisiin. Nämä kokemukset tulevat olemaan juuri näille nuorille merkittävänä tekijänä, kun he rakentavat oman suhteensa seurakuntaan ja kirkkoon. Rippikoulusuunnitelma 2001:n tavoitteena on rakentaa uskosta nuorelle elämänmittainen kasvualusta. Tämän saavuttaminen voi tapahtua

yhteistyössä seurakuntien ja kotien välillä, kannustamalla ja tukemalla vanhempia kristillisessä kasvatuksessa varhaislapsuudesta lähtien. (Jarasto & Sinervo 1999, 203–210; Tapiainen 2009, 260–265.)

Rippikouluajalla on mahdollisuus auttaa nuorta löytämään uskon sisältä asioita, jotka vahvistavat hänen arkisia kokemuksia ja antavat eväitä seurakunnan toiminnassa kulkemiseen jatkossakin. Rippikoululainen arvioi monia elementtejä rippikoulussa aikaisempien kokemusten pohjalta, kuten muita ryhmäläisiä, opettajia ja seurakunnan toimintamalleja. Rippikoulussa tulleet myönteiset elämykset ja tunteet ovat niitä, jotka tarjoavat nuorelle mahdollisuuden positiivisten yllätysten ja aarteiden löytämiseen. Yhteiset hetket rippikoulussa tarjoavat nuorille mahdollisuuden oman myönteisen kokemuksen vahvistumiseen seurakunnasta. Kaikkea tätä, nuoret joutuvat suhteuttamaan omaan maailmankuvaansa, siksi rippikouluaikaa voidaan kutsua yhdeksi kasvun paikaksi nuoren elämässä. Minäkuvan rakentaminen ja oman suhteen löytäminen ympäröivään maailmaan ovat asioita, joiden tutkimisessa ovat mukana menneisyyden kokemukset. (Ojala 1999, 124–126; Rippikoulu-suunnitelma 2001, 11–14.)

Nuoruuden yhtenä tärkeänä kehitystehtävänä on oman identiteetin muotoutuminen. Käsitukset ympäröivästä maailmasta ja suhteesta muihin ihmisiin herättävät nuoren mielen pohtimaan omia arvojaan, käsityksiään elämästä ja sen ilmiöistä. Nuori hahmottaa itseään suhteessa muuhun maailmaan ja pyrkii muodostamaan identiteettiään sen pohjalta. Sisällä pyörivät ajatukset lapsuudesta saattavat herättää nuoren pohtimaan syitä omille tuntemuksilleen. Nuori voi kuitenkin kasvaa ihmisenä omakohtaisen pohdinnan kautta ja ymmärtää myös jälkikäteen syitä vanhempien käyttäytymismalleille. Maailmankuvan ja omien arvojen löytämiseksi nuori tekee ympäristöstään jatkuvasti havaintoja omaan aikaisempaan kokemuspääomaan pohjaten. Oman arvomaailman vaikutukset näkyvät elämän eri vaiheissa omilla valinnoilla sekä toimintatavoilla. Nuorena tehdyt pohdinnat itselle tärkeistä asioista auttavat sisäistämään erilaisten arvojen taustoja ja huomaamaan samalla, miten arvot näkyvät itsessä, käytöksessä tai suhtautumistavoissa. Rippikouluaika on yksi paikka nuoruudessa omien arvojen pohtimiselle. Omassa elämässämme myöhemmin tapahtuvat haasteet saattavat muokata tai pistää pohtimaan uudelleen itselleen tärkeitä asioita. (Jarasto & Sinervo. 1999, 197–200.)

Lapsuuden kokemukset luovat perustaa nuoren omille tavoitteille ja unelmille. Se tarkoittaa siipiä, jotka luovat nuorelle itseluottamusta uusiin haasteisiin lähtemisessä. Tavoitteiden asettaminen osoittaa yhtenä tekijänä nuoren omaa aktiivisuutta. Joillakin nuorilla saattaa löytyä jo monia suunnitelmia ja haaveita, jotka odottavat vain toteutumistaan. Tulevaisuuden horisontissa siintävä itsenäisyys ja vapaus omien valintojen tekemiseen tuovat nuorille uskoa omaan elämään tarttumisessa ja itsenäisten päätösten tekemisessä. Toisaalta tulevaisuus voi kuvastaa osalle nuorista velvollisuuksien ja vastuun aikaa. Omakohtaisten valintojen tekeminen saattaa tuoda mukanaan pelkoa ja ahdistusta siitä, miten oma elämä tulee rakentaa. Jokaisen nuoren omakohtaisesti muotoutunut kuva tulevaisuudesta heijastuu omissa suunnitelmissa ja päätöksissä. Kuunnelmassa, nuorten pohdinnassa ja elämänkysymyksien käsittelyssä on mukana heidän omassa elämässään tapahtunut. Tässä tarinassa nuoret käsittelevät rippikoulussa uudelleen omaa elämäkokemustaan ja joutuvat miettimään, miten elämää tulisi jatkaa eteenpäin. (Pruuki & Pruuki 2012, 18–19; Jarasto & Siervo 1999, 201–203.)

2.2 Ympäröivä maailma rippikouluikäisen nuoren muovaajana

Lapsuudessa saadun kasvatuksen ja omien kokemusten lisäksi, yhteiskunta rakentaa monin tavoin nuorten elämäntodellisuutta ja antaa vaikutteita nuorelle arvomaailman rakentamisessa. Myös kulttuurista löytyvät uskomukset ja toimintatavat ohjaavat ihmisten tapoja oman elämänmallin luomisessa. Rippikouluikäisten elinympäristöön on 2000-luvun aikana tullut kodin, kavereiden ja koulun rinnalle entistä enemmän uusia kanavia, joiden kautta nuorten suhtautumistavat ja kiinnostuksen kohteet voivat rakentua. Oman elämän sisältöä verrataankin tänä päivänä yhä enemmän siihen, mitä muilta ihmisiltä löytyy. Yhtenäiskulttuurin katoaminen on siirtänyt suurelta osin aikaisemmin kotona ja omassa yhteisössä tapahtuneen kasvatuksen ja opetuksen kouluihin ja muihin oppilaitoksiin. Tämä on aiheuttanut sen, että aiemmin kodeissa tapahtunut kristillinen kasvatusta on siirtynyt enenevässä määrin koulujen tehtäväksi. Nuorten arkielämää ympäröivä teknologian kehitys, kulttuurissa heijastuvat arvot sekä kansainvälistyminen ovat omalta osaltaan vaikuttaneet nuorten sosiaalisiin että tiedollisiin taitoihin sekä haastanut kirkon kristillisen sanoman välittämisessä. Lisäksi niiltä nuorilta, joilta henkilökohtainen osallistuminen kirkon tilaisuuksista puuttuu kokonaan, kuvat ja tulkinnat kirkosta saattavat muodostua kokonaan muuta kautta.

Rippikoulussa nuorten keskinäinen ajatustenvaihto, oppimiskokonaisuuksissa heränneiden kysymysten määrä ja nuorten valmiudet sosiaaliseen kanssakäymisessä vaihtelevat näiden syiden vuoksi entistä enemmän. (Martela & Järvilehto 2012, 18–20; Kokkonen 2008, 237–239.)

Internetin yleistymisen ja teknologian kehitys ovat tuoneet uuden tiedon ja maailmassa tapahtuvan nopeasti ihmisten ulottuville. Informaation lisääntyminen ja viestinnän kehitys ovat antaneet ihmisille entistä enemmän itsenäisiä vapauksia sekä hankkia tietoa että ymmärtää ja oppia siitä. Tiedon nopea saatavuus on myös vaikuttanut ihmisten tapaan ottaa vastaan auktoriteettien välittämää arvomaailmaa ja heidän antamaa tietoa. Omaan itseä koskeviin kysymyksiin, elämää ohjaaviin arvoihin ja suhtautumistapoihin etsitään nykyään vastauksia vanhempien, opettajien ja läheisten lisäksi median maailmasta. Lisääntyneen tietomäärän lisäksi media ja teknologia ovat luoneet nuorten elämästä entistä vaativampaa. Eri tiedotusvälineiden kautta tuotetut kuvat omaan itseen, ulkonäköön, osaamiseen ja onnellisuuteen ovat tuoneet myös nuorten elämään lisää kysymyksiä siitä, millainen minun tulee olla jotta kelpaan. Kun nuori vertaa itseään television ja median värittämiin kuviin, totuuden löytäminen vaatii enemmän aikaa. Nuoret tarvitsevat sen vuoksi entisestään välineitä uuden tiedon tulkinnassa ja sen kriittisessä arvioinnissa. (Salasuo & Hoikkala 2010, 150–156.)

Tiedon saaminen on vaikuttanut siihen, että nuorten älyllinen ja tiedollinen kehitys alkaa yhä varhaisemmassa vaiheessa. Rippikoulun alkaessa nuorilta löytyy tietoa mm. päihteisiin tai seksuaalisuuteen liittyen. Internetin ja sosiaalisen median kautta ammennettu tieto ja niistä muodostuneet käsitykset ovat samalla tuoneet nuorten elämään entistä enemmän erilaisia elämäkysymyksiä, joihin myös rippikoulussa saatetaan etsiä vastauksia. Rippikoulussa nuorille on hyvä välittää yhteiskunnasta ja heidän elinympäristöstään nousevia arvoja ja ihanteita. Erilaisista lähteistä havaitut näkökulmat saavat monet nuoret pohtimaan myös elämän mahdollisuuksia ja haasteita. Sosiaalinen media ovat tuoneet nuorten elämään mahdollisuuden nopeaan viestintään, se on vähentänyt kuitenkin ihmisten kasvotusten tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä. (Pruuki & Pruuki 2012, 22–25; Martela & Järvilehto 2012; 33–35.)

Yhteiskunta on luonut järjestelmän, jossa jokaisella ihmisellä on vapaus itse valita omaa elämää koskevat arvot ja elämänura. Omaehtoinen vapaus on tuonut nuorten elämään mukaan myös enemmän vastuuta. Nuoret elävät yhteiskunnassa, jossa he joutuvat itse etsimään ja löytämään oman ammattinsa ja rakentamaan oman suhteensa seurakuntaan, kirkkoon ja toisiin ihmisiin. Yhteiskunnan ja kirkon sisällä vallitsevat arvot ovat myös eriytyneet toisistaan. Sen vuoksi kristillisten arvojen ja kulttuurissa vallitsevien ihanteiden yhteen liittäminen on entistä haastavampaa. Nuorten elämäntilanteet ja heidän elämäänsä koskevat suunnitelmat ovat entisestään laajentuneet ja polarisoituneet. Omaehtoisen vastuun taakan kantaminen on osaltaan jakanut nuorten hyvinvointia kahteen päinvastaiseen suuntaan. Nuorten joukko koostuu sekä sellaisista nuorista, joilla on oma elämä ja asiat hyvin. Lisäksi joukkoon mahtuu nuoria, jotka tarvitsevat elämäänsä tukea ja neuvoja oman paikkansa löytämisessä. Rippikoulussa on sen vuoksi otettava huomioon jokainen nuori omana yksilönään. Yhdessä vietetty aika rippikoulussa voi kuitenkin tarjota monelle nuorelle sellaisen kokemuksen, jossa kaikki pääsevät mukaan yhteiseen tekemiseen ja keskusteluun. Kun nuori tapaa rippikoulussa ihmisen toisenlaisesta arvomaailmasta, hän voi huomata, että elämä ei ole sidottuna pelkästään yhteiskunnan luomiin ihanteisiin ja vaatimuksiin. (Martela & Järvilehto 2012, 31–33; Nuoret Seurakuntalaisina kehittämissasiakirja 2012, 10–11, 21–23.)

Suomalaisten nuorten aineelliseen sekä terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät hyvinvoinnin tekijät ovat suomalaisessa yhteiskunnassa hyvissä kantimissa. Yksilöllisen ihmiskäsityksen ja asioiden aikaansaamisen korostuminen yhteiskunnassa on heijastunut kuitenkin nuorten ihmissuhdetaitoihin. Yksilökeskeinen ajattelu on muuttanut nuorten arvoja yhä enemmän henkilökohtaisen vapauden korostumisen suuntaan. Vapauden arvostaminen on nostanut yhteiskunnassa esiin ihanteen, joka korostaa entistä varhaisemmassa vaiheessa tapahtuvaa omatoimista selviämistä. Oman edun hakeminen ja henkilökohtaisien tuloksien varhainen saavuttaminen ovat vähentäneet ihmisen kykyä ottaa muita huomioon. Ihmissuhteiden ylläpitämisen ongelmaksi on muodostunut myös yhteiskunnassa lisääntyvä kiire. Sillä omien aikataulujen mukaan tapahtuva eläminen on vähentänyt ihmisten yhteisiä sosiaalisia arvoja ja merkityksiä. Lapset ovat joutuneet viime vuosina yhä enemmän opettelemaan tunne-elämäntaitoja ja muiden huomioonottamista itsenäisesti. Tämän kaltainen ajattelu on vieraantunut kristillisestä ihmiskäsityksestä. Suorituskeskeisyyden ja omanedun tavoittelun

korostumisen myötä nuoret tarvitsevat tänä päivänä entisestään tietoa siitä, mihin asioihin ihmisen arvo ja tarkoitus täällä maanpäällä perustuvat. (Suni & Virtanen 2008, 75–81.)

Myös syyt rippikoulun käymiselle ovat muuttuneet. Kristillisten arvojen ja oman uskon vahvistuminen eivät ole enää syynä rippikoulun käymiselle. Tänä päivänä rippikoululaisten lähipiiristä löytyy enemmän ihmisiä, jotka eivät kuulu kirkkoon. Rippikoulun käyminen ei siis ole enää itsestäänselvyys, vaan siitä muodostunut yhä useammalle nuorelle henkilökohtainen valinta. Kristillisen sanoman välittämisestä on tullut entistä haastavampaa, sillä lähtökohdat kristillisen aineksen tuntemisessa vaihtelevat laidasta laitaan. Uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistuminen ja hengellisiin tapoihin opettaminen eivät ole enää nuorille arkipäivää. Tämä on vaikuttanut siihen, että jokaiselle nuorelle ei ole muodostunut sidettä ja kuvaa kirkosta rippikouluun tultaessa. Yhtenäiskulttuurin katoaminen ja nuorten elinympäristön muuttuminen ovat vaikuttaneet nuorten valmiuksiin olla mukana erilaisissa rippikoulutyöskentelyissä. Nuorten arvomaailman monimuotoisuuden vuoksi erityisesti yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukeviin työskentelyihin on jatkossa kiinnitettävä enemmän huomiota. Nuorten asenteet ja odotukset rippikoulua kohtaan muodostuvat monen eri tekijän vaikutuksista. Kun rippikoulun sisältö ja nuorten lähtökohdat ja odotukset vastaavat toisiaan, nuorilla on paremmat mahdollisuudet olla mukana yhteisissä työskentelyissä sekä rohkeutta etsiä vastauksia itseä askarruttaviin kysymyksiin. (Haastettu kirkko 2012, 412–413; Nuoret seurakuntalaisina kehittämissasiakirja 2012, 21–22.)

3 RIPPIKOULUSSA OPPIMISEN MAHDOLLISUUKSIA

Rippikoulun tarkoituksena on antaa kokonaisvaltaisesti ymmärrystä siitä uskosta, johon nuori on kasteen kautta liitetty. Näin nuorelle muodostuu kuva siitä, miten tämä usko näkyy omassa elämässä. Tämän saavuttaminen kuvastuu myös rippikoulun yleistavoitteessa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8.)

Rippikoulun yleistavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 18.)

Kristillisen uskon sanoman ymmärtäminen ja siitä oppiminen tapahtuvat parhaiten rippikoululaisten oman aktiivisen toiminnan ja omaehtoisen pohdinnan kautta. Oivallusten ja myönteisten kokemusten saavuttaminen tapahtuvat yhteisessä vuorovaikutuksessa koko rippikouluryhmän kesken. Rippikoulun kokonaisuuden sisältämät elämän, uskon ja rukouksen näkökulmat yhdistävät opetuksessa nuorten omat elämänkysymykset kirkon oppiin ja hengelliseen elämään. Eettisten kysymysten pohtimisen, opillisen aineksen tuntemisen ja uskon elämän hoitamisen kautta nuoret pääsevät etsimään rippikoulussa omaa hengellistä identiteettiään ja löytämään itselleen tapoja uskossa kasvamiseen. (Jarva 1998, 102–105; Rippikoulusuunnitelma 2001, 8-10.)

Siinä vaiheessa kun nuori on saanut itse oivallettua kristillisen uskon sanomaa ja arvopohjaa, hän pystyy liittämään tätä oppimaansa omaan kokemusmaailmaansa ja etsimään itselleen yhteyden seurakuntaan. Rippikoulussa nuoret pääsevät luomaan kuvaa siitä, millainen merkitys uskolla on omassa arkielämässä. Tämän hahmottaminen luo nuorille valmiuksia toimia seurakunnan täysivaltaisena jäsenenä. Omaehtoisen pohtimisen kautta, nuoret pystyvät huomaamaan myös omaan henkilökohtaiseen kasvuun ja oppimiseen vaikuttavia tekijöitä. Ne auttavat ymmärtämään omien tunteiden, taitojen, tietojen ja toimintatapojen taustaa. Kokonaisvaltainen kasvu jatkuu kuitenkin edelleen rippikoulun jälkeen. (Jarva 1998, 105; Pruuki 2010, 56–57.)

3.1 Oppimiskokemusten syntyminen rippikoulussa

Rippikoulun tehtävänä on antaa nuorille kokonaisvaltaisesti kuvaa siitä, millaisia asioita kristillinen usko ja siinä eläminen sisältävät. Kristinopin käsittelemisessä on sen vuoksi tärkeää tarjota nuorille tiedollisen annin rinnalle myös aistillista ja elämyksellistä toimintaa. Rippikoulussa tapahtuvaan kristillisen aineksen välittämiseen kuuluu usein yhdessä tekemistä ja kokemista, erilaisia työskentelytapoja hyödyntäen. Oppimistilanteet voivat siten koostua yhdessä laulamista, käsillä tekemisestä, teatteri-ilmaisusta tai liikunnallisista työskentelyistä. Tällaiset kokonaisvaltaisesti luodut oppimistilanteet kehittävät myös rippikoululaisten tunne-elämää ja keskinäistä sosiaalista kanssakäymistä. Päivittäin tapahtuva vuorovaikutus muiden kanssa opettaa samalla nuorille toisten kunnioittamista sekä luo yhteishenkeä koko rippikouluryhmän keskuudessa. (Jokela 2010, 236–242; Pruuki 2010, 230–233.)

Kristillisessä uskossa kasvamista tukevat oppimistilanteet ovat rippikoululaisten kasvun apuna monella eri tavalla. Ne eivät kehitä ainoastaan nuorten tiedollista osaamista Raamatun henkilöiden ja kirkon oppien tuntemisessa, vaan auttavat heitä jäsentämään tunne-elämää sekä oppimaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Oppimiskokemuksiin liitetyt toiminnalliset harjoitteet sekä sosiaalinen kanssakäyminen muiden kanssa ovat myös vaikuttamassa rippikoululaisten suhdetta uskoon. Yhteinen tekeminen ja keskusteleminen vahvistavat nuorten vuorovaikutustaitoja ja kehittävät heidän valmiuksiaan toinen toistensa huolehtimisessa. Eri oppimiskokemuksiin voi kuulua siten tiedolliseen, sosiaaliseen tai toiminnalliseen osa-alueeseen kuuluvaa oppimista. Monipuolisesti kasvattava toiminta luo rippikoulussa tapahtuvalle ohjelmalle puitteet, jotka tuottavat erilaista iloa ja oppimista koko rippikouluryhmän keskuudessa. Kokonaisvaltaisten oppimistilanteiden anti jättää lopulta hyvin yksilöllisiä oivalluksia ja tunteita jokaisen rippikoululaisten kohdalle. Rippikoululaisten taustaan peilaamalla voi havaita, kuinka tarkoituksenmukainen ja merkittävä opittu taito tai asia on. (Ojala 1998, 123–124.)

Kristillisen uskon tehtävänä on pitää huolta elämämme perussuhteista Jumalaan, toisiin ihmisiin ja luontoon. Ihmisellä ja Jumalalla on tullut yhteys luomisen perusteella. Sen vuoksi kasvatuksen ja opetuksen sisällöt ovat rippikoulussa sellaisia, joiden kautta nuoret pääsevät näkemään, miten Jumala ja ihminen ovat yhteydessä toisiinsa rukouksen ja Raa-

matun sanan välityksellä. Kristillinen usko kasvattaa ihmistä kokonaisvaltaisesti. Eri aisti-en käyttö ja koko kehon mukana olo saavat siten osansa hiljentymisissä, hartauselämässä ja iltahjelmissä. Yhteisen toiminnan kautta nuoret saavat rippikoulussa kokonaisvaltaisesti etsiä omaa hengellistä identiteettiään ja nähdä, miten monin tavoin pyhyys ja hengellisyys kulkevat mukana rippikoulun oppimistilanteissa. Hengellisen elämän kautta rippikoululaiset saavat huomata, miten Jumala puhuttaa ihmistä sanansa kautta. (Jokela 2010, 236–246; Ojala 1998, 127–129.)

Jotta kristillisen uskon käsittely ja sen sisältöjen ymmärtäminen tulevat nuorille rippikoulun aikana oppimisen arvoiseksi ja omaa elämää koskettaviksi, rippikoulun oppimistilanteisiin tulee liittää mukaan nuorten elämäkysymykset. Ensinnäkin, yhdessä asioista keskusteleminen ja eri elämäntilanteiden kuuleminen voivat antaa nuorille uusia näkökulmia aiempiin kokemuksiinsa ja sieltä opittuun. Tämä laittaa samalla liikkeelle nuoren oman ajattelun ja oppimisprosessin. Toiseksi, kun nuoret saavat rippikoulussa itse esittämiinsä kysymyksiinsä etsiä vastauksia kristillistä perinnettä seuraten, heillä on mahdollisuus löytää niihin sellaisia ajatuksia, jotka linkittävät kristillisen aineksen osaksi tämän muun ajattelun kanssa. Tämä vahvistaa nuorten kokemusta siitä, että rippikoulun oppimistilanteiden sisällöt ovat rakennettu heidän elämäänsä ajatellen. Näin kirkon usko ja nuoren elämäntodellisuus voivat kohdata toisensa rippikoulussa. (Jarva 1998, 102–107.)

Hengellinen opetus ja rippikoulukokemukset voivat parhaimmillaan vastata nuorten omiin tunteisiin ja tarpeisiin. Nuoren elämää puhuttavien aiheiden etsiminen ja niiden valitseminen voivat tapahtua yhdessä rippikoululaisten ja heidän perheidensä kanssa. Kun nuoren omakohtaisesti tärkeää asiaa käsitellään, hän voi löytää sen tiimoilta ajatuksen, joka palvelee häntä myöhemmin. Kokemusten pohjalta nousevat tunteet ja asenteet tuovat esiin samalla nuorten omien käsitysten taustoja. Omien tunteiden ja asenteiden nimeäminen ja niiden kuvaaminen auttavat samalla nuoria ymmärtämään uskonnollisessa kielessä ja vertauksissa käytettyjä sanoja, joita ei pystytä muuten aistien avulla havainnollistamaan. Ennen kuin rippikoululainen pääsee itse kunnolla kiinni uskonnolliseen kieleen, hänen tulee ennen sitä ymmärtää, sen sisältä löytyvien käsitteiden ja tunteiden merkitystä. Raamatun teksteistä löytyvien sanojen, kuten rakkauden, vihan, anteeksiannon ja laupeuden käsittämisen kautta nuori pystyy ymmärtämään, mitä uskossa eläminen antaa ihmiselle. Kun opettava asia kerrotaan ja kirkon kanta perustellaan avoimesti nuorille, he pystyvät ymmär-

tämään, minkä vuoksi kirkko ajattelee asiasta tietyllä tavalla. Tämän jälkeen rippikoululaisille muodostuu oppimistilanteisiin paikka, jossa he saavat itse tehdä löytöjä opetetun aineksen sisällöstä, oppien samalla ymmärtämään ja perustelemaan omia käsityksiä ja suhtautumistapoja kirkon uskoa kohtaan. (Jokela 2010, 236–242; Pruuki 2010, 230–233; Jarva 1998, 116–117.)

Rippikoulussa tehokkaan oppimisen pohjana toimii nuorten oma aktiivisuus. Rippikoulu-
laisten aiempien kokemusten kuuleminen ja niiden takaa löytyvät tunteet auttavat ymmärtämään nuorten käsityksiä kristillisestä uskosta ja seurakunnasta. Kun nuorten elämänkysymysten pohdinta liitetään rippikoulussa kristilliseen tulkintaan, opittavasta aiheesta pystytään luomaan nuorille omakohtainen. Oppimistilanteissa nuorten kokemusten ja ajatusten pohjalta nousevat käsitteet rakkaudesta, anteeksiantamisesta tai luottamuksesta voidaan liittää kirkon uskon sisältöön. Kun nuoret itse saavat miettiä omien elämäkokemusten luonnetta suhteessa kristilliseen ainekseen, he pääsevät työstämään kokemuksiaan uudelleen ja katsomaan omassa elämässään tapahtunutta uusin silmin. Samalla nuoret huomavat, että he pystyvät soveltamaan oppimaansa omassa elämässään, se lisää motivaatiota asian kuuntelemiseen ja sen omaksumiseen. Nuorten arkielämän kysymysten, ongelmien ja ristiriitojen esiintuomisella nuoret pääsevät oppimistilanteissa pohtimaan itse omia toimintatapojaan ja perustelemaan niitä. Tällainen omaehtoinen pohdinta tukee samalla nuoren identiteetin kehitystä. (Pruuki 2010, 65–67; Pruuki 1998, 273–275; Kokkonen 2008, 232–234.)

Rippikoulu-aika sisältää monia yhteisöllisiä kokemuksia, joiden kautta oppimista pystyy tapahtumaan kokonaisvaltaisesti, tämä voi näkyä tietojen, tunteiden, asenteiden, toimintojen tai taitojen karttumisena. Rippikoulussa oppimista voidaan liittää moniin eri tilanteisiin. Jo pelkästään rippikoululeirille lähteminen voi olla jollekin nuorelle uusi oppimiskokemus. Ensimmäistä kertaa elämässään oleva pidempiaikainen poissaolo kotoa voi tuottaa jollekin nuorelle kokemuksen siitä, miten leiriolosuhteissa eletään. Joihinkin rippikouluihin kuuluva päivävaellus tai toiminnallinen hartaus voivat tuottaa nuorille kokemuksen, jonka myötä aiemmat asenteet tai skeemat voivat jäsenyä uudelleen. Positiivinen oppikokemus voi muokata siten nuoren suhtautumistapaa ulkona liikkumista tai Raamatun kertomuksia kohtaan. Leirinuotiolla vietetyssä illanvietossa nuoret saavat kokemuksen, jossa ilo, levollisuus ja hyvä olo pääsevät rauhoittamaan omaa mieltä. Nuorilla on rippikoulussa mahdollisuus

kokea myös hiljaisuutta. Näissä hetkissä jokaisella leiriläisellä on tilaisuus pohtia hetken aikaa juuri niitä asioita, jotka puhuttavat omaa itseään. Intuition ja oman itsensä kuuleminen voivat parhaimmillaan kasvattaa nuoren identiteettiä ja antaa tunteen kaipuusta hengellistä elämää kohtaan. (Pruuki 2010; 56–57; Kallioniemi 2010, 140–143.)

Uskossa elämiseen kuuluu myös sosiaalinen ulottuvuus, joka kuvaa luottamusta ja osallisuutta muiden kanssa. Yhdessä tapahtuva elämän kysymyksien käsittely ja kokemusten kuuleminen tapahtuu parhaiten yhteishengen ja positiivisen ilmapiirin vallitessa rippikouluryhmässä. Avoin vuorovaikutus tuo rohkeutta asioiden pohtimiselle ja mielipiteiden esiintuomiselle yhteisissä keskusteluissa. Vuorovaikutus ja positiivinen ilmapiiri lisäävät nuorten halua tarttua keskusteluun uskonnollisten ja eettisten kysymysten äärellä. Toimivan vuorovaikutuksen kautta koko ryhmä pystyy hyväksymään toinen toisensa sekä ryhmän jäsenenä että yksilöinä. Hyväksyvä ja välittävä ilmapiiri antaa nuorelle monin tavoin rohkeutta itseensä uskomisessa. Kun nuoren mielipiteet hyväksytään, hänellä on entistä paremmat edellytykset tarttua rippikoulussa omasta elämästä nouseviin kysymyksiin ja pohtia niitä. Avoin vuorovaikutus voi murtaa myös rippikoululaisten sisälle muotoutuneita roolimalleja. Lopulta aran ja hiljaisen nuoren sisältä voi löytyä avoin ja innokas keskustelija, joka uskaltaa kertoa oman mielipiteensä kaikkien kuullen. Ja vastaavasti muuten puheleaan ja vitsejä kertovan nuoren tapa toimia ryhmässä näkyy rauhallisempana, omaa elämää tutkivana yksilönä. Toimivan ja vuorovaikutteisen ryhmän on helpompi keskittyä oppimiseen ja hakeutua mukaan yhteiseen tekemiseen. Rippikoulussa yhdessä vietetty aika tuo nuorille käsityksiä siitä, millainen paikka seurakunta on ja millaisen yhteisön se muodostaa. Nuorelle merkittävät mielikuvat seurakunnasta muodostuvat siitä ilmapiiristä, jonka rippikouluryhmästä välittyy. (Pruuki 1999, 275–277; Kokkonen 2008, 240–242.)

3.2 Eettisen, opillisen ja hengellisen aineksen yhdistyminen rippikouluopetuksessa

Rippikoulunopetuskokonaisuudet jakaantuvat rippikoulusuunnitelma 2001:n mukaan kolmen toisia täydentävän näkökulman pohjalle. Jokaisen rippikoulupäivän aikana käsiteltävien aiheiden käsittelyssä otetaan huomioon nuoren elämä, kirkon usko ja rukous. Nämä kolme koria muodostavat opetukselle yhdessä kokonaisuuden, jossa nuorten elämänkysymyksien käsittely, kirkon oppi ja hengellinen elämä yhdistetään toisiinsa. Katekismuksen

sisältä löytyvät kymmenen käskyä, uskontunnustus ja Isä meidän rukous luovat perustan näiden kolmen osa-alueen käsittelylle, sillä ne muodostavat kasteopetuksen perusaineiston. Kymmenen käskyn pohjalta rippikouluopetukseen muodostuu yhteys nuorten elämänsymysten pohdinnalle ja Jumalan tahdon noudattamiselle. Vastaavasti kristinuskon sisältö ja evankeliumin sanoma tiivistyvät uskontunnustuksessa. Sen käsitteleminen yhdistää nuorten omasta elämästä nousevat pohdinnat uskon sisältöön ja Jumalan tuntemiseen. Isä meidän rukous tuo rippikoulupäiviin mukaan hengellisen elämän. Sen sisältö viestittää nuorille uskon hoitamisesta ja yhteyden pidosta Jumalan ja ihmisen välillä. Rippikoulun hartauselämässä nuoret saavat viedä Jumalan eteen juuri ne kysymykset, joita he yhteisen päivän aikana ovat käsitelleet. Kun rippikoulussa käsiteltävien uskonnollisten teemojen ympärille muodostuu yhteys nuorten omiin elämänsymyksiin, silloin uskonnolliset ja opilliset kysymykset voivat parhaimmillaan tulla osaksi nuoren muun ajattelun kanssa. (Poutiainen 1998, 92–93; Rippikoulusuunnitelma 2001, 9-10, 14.)

Luomisen yhteydessä ihmiselle annettiin kyky erottaa hyvä ja oikea väärästä ja pahasta. Tästä syystä ihminen tuli tietoiseksi sekä lähimmäistä että ympäristöä kohtaan kuuluvista velvollisuuksista, jotka luotiin hänen tehtäväksi. Kymmenen käskyä, rakkauden kaksoiskäsky ja kultainen sääntö kiteyttävät ihmisten sydämiin kirjoitetun luonnollisen lain, joka luo lähtökohdan rippikoulun eettiselle opetukselle. Käskyjen sisältämät ohjeet ja lait kuvastavat sitä Jumalan tahtoa, jonka hän asetti ihmiselle elämän turvaamiseksi. Nuoret pysyvät rippikoulussa pohtimaan yhdessä sitä, missä tilanteissa tämä ihmisen sydämiin kirjoitettu luonnollinen laki pätee tämän päivän yhteiskunnassa ja nuorten omassa arkielämässä. Vaikka ihminen luomisen yhteydessä saikin ymmärryksen oikean ja väärän erottamiseen, ihmisellä ei ole kykyä noudattaa Jumalan antamia käskyjä. Ihminen ajattelee usein enemmän itseään kuin lähimmäistään, sen vuoksi yhteiskunta on joutunut käyttämään valtaansa huolehtiakseen siitä, että ihmisten perustarpeet tulisivat jotenkin täytetyiksi. (Jarva 1998, 107–108; Poutiainen 1998, 93–94.)

Rippikoulun eettisen opetuksen ytimen muodostaa pohdinta siitä, miksi ihminen ei pysty noudattamaan Jumalan tahtoa, vaikka hän tietoisesti ymmärtää sen, mikä on oikeaa ja hyvää. Tämä ajatus linkittää eettisen opetuksen kirkon oppiin ja evankeliumin sanomaan. Eettisten kysymysten pohdinta auttaa nuoria löytämään rakennusaineiksia omaa elämäänsä koskevissa valinnoissa sekä erilaisten toimintamallien arvioinnissa. He saavat samalla poh-

tia, millä edellytyksillä ihmisen on hyvä elää sekä sitä, mitä Jumala tahtoo ihmisten kohtelevan toinen toisiaan. Tällainen ajatusten vaihtaminen ja erilaisten mielipiteiden kuuleminen kehittävät samalla rippikoululaisten eettistä ajattelua ja kuuntelutaitoa. Rippikouluaikana käydyissä eettisissä keskusteluissa nuorilla on tilaisuus tuoda esiin kysymyksiä elämän rankkojenkin osa-alueiden puolelta. Nuorelle rippikoulu voi olla paikka, joka tarjoaa turvallisen keskusteluympäristön, jossa ihmiselämän eettiset haasteet voidaan ottaa yhteisen pohdinnan alle. (Jarva 1998, 107–109.)

Omassa elämässä nuoret tarvitsevat eväitä, ratkaistessaan arkielämän ongelmatilanteita ja toimiessaan rankkojen valintojen äärellä. Omalle elämälle ja ajatusmaailmalle rakentuvat periaatteet rakentuvat monien elämäkokemusten kautta. Kuitenkin eletyissä yhteisössä annettu tuki ja kannustus voivat tuoda nuoren elämään lisää intoa asioiden pohtimisessa ja niiden kriittisessä tarkastelussa. Rippikoulussa yhdessä tapahtuvan pohdinnan tuloksena nuoret saavat käsityksen kirkon tavasta suhtautua eettisiin ongelmiin ja luonnollisen moraalin antamiin vaatimuksiin. Evankeliumin sanoma linkittää eettisen ajattelun kirkon uskon ytimeen. Oppimiskokemuksena rippikoulu-aika on siitä syystä ainutlaatuinen matka etsiä yhdessä vastauksia omaa elämää puhuttaviin kysymyksiin. (Jarva 1998, 107–110.)

Rippikouluopetukseen sisältyvä toinen kori, usko luo lähtökohdat kirkon opillisten kysymysten käsittelylle. Uskon keskeinen sisältö on kiteytetty Apostoliseen uskontunnustukseen, joka antaa vastauksia kysymyksiin siitä, kuka Jumala on, mitä Jumala lahjoittaa ihmisille ja tekee hyväksemme. Uskontunnuksen kolme osaa sisältävät trinitaarisen jaon luomisen, lunastuksen ja pyhityksen jaksoihin. Sen sisältö kertoo, miten yhteys Jumalan ja ihmisen välillä on mahdollinen syntiinlankeemuksesta huolimatta. Jumala on rakkaudessaan antanut oman poikansa, Jeesuksen kuolla ristillä ihmisten syntien sovittamiseksi. Kun rippikoululainen saa itse sisäistettyä uskontunnustuksen pääasiat, hän pystyy sitä vastaan käsittämään paremmin Raamatun tekstejä ja oivaltamaan sieltä eri kertomusten tapahtumia. Uskon sisäistäminen tapahtuu kuitenkin Pyhän Hengen välityksellä, joka vaikuttaa ihmisen sisimmässä kokonaisvaltaisesti. Rippikoulussa tapahtuva opetus ei yksistään pysty tuomaan uskoa nuoren elämään. Opettajan tehtävänä on tuoda kirkon opin sisältö nuorten elämäntodellisuuteen ja tulkita sitä tätä oppia vasten. Kun nuori pääsee rippikoulussa itse osalliseksi Jumalan rakkaudesta ja hänen pelastavasta työstään, silloin hän voi paremmin omakohtaisesti käsittää hengellisen elämän viettämiseen liittyvien tapojen ja rituaalien

taustaa ja niiden tarkoitusta oman uskon hoitamisessa. (Poutiainen 1998, 85–86, 90–94; Rippikoulusuunnitelma 2001, 25–26; Jolkkonen 2004, 18–20.)

Katekismuksen kolmas pääkohta Isä meidän rukous rohkaisee ihmistä elämään uskossa. Sen kautta ihminen pyytää Jumalalta apua hänen tahtonsa noudattamiseen. Jeesuksen antama esimerkki kertoo ihmisille, mistä asioista hyvä suhde Jumalaan ja toisiin ihmisiin rakentuu. Näiden yhteyksien ylläpitäminen tapahtuu rukouksen, Raamatunluvun, kristillisten juhlapyhien vieton sekä sakramenttien kautta. Kun rukouselämässä kohdatut asiat kohtaavat nuorten elämäntodellisuuden, nuori pääsee osalliseksi Jumalan antamista lahjoista. Nuori pääsee yhdessä toisten kanssa kohtaamaan Jumalan ja tulemaan osalliseksi hänen hyvästään, sillä Jumala toimii itse sanan ja sakramenttien kautta synnyttäen uskoa. Rippikouluaikana luodut mahdollisuudet hengellisen elämän hoitamiseksi ja Jumalan kohtaamiselle ovat tärkeitä. Näissä tilanteissa nuorilla on mahdollisuus kuulla Jumalan sanaa sekä kasvaa kokonaisvaltaisesti hengellisyydessään. (Chaulagai 2009, 112–115; Poutiainen 1998, 94–95.)

Rippikoulun jumalanpalvelus- ja hartauselämässä nuoret saavat viedä Jumalan eteen ne kysymykset elämään ja uskoon liittyen, joita yhdessä rippikoulussa on käsitelty. Hartauselämässä nuoret saavat hetken aikaa omakohtaisten tunteiden ja ajatusten läpikäymiseen, se on rippikoulussa oiva hetki hiljentymiseen ja oman ajan antamiseen. Rippikoulussa on tärkeää, että nuoret saavat olla osallisina jumalanpalveluksien, hartauksien ja musiikkien toteuttamisessa. Kun nuoret saavat kokemuksia hengellisen elämän viettämisestä, he oppivat itsenäisesti osallistumaan ja olemaan mukana seurakunnan tilaisuuksissa rippikoulun jälkeen. (Poutiainen 1998, 94–95; Chaulagai 2009, 126–127; Rippikoulusuunnitelma 2001, 26.)

3.3 Rippikoulukokemusten jättämä pääoma tulevaan

Rippikoulun aikana tapahtuneita oppimiskokemuksia ja niiden merkityksiä elämää ajatellen voidaan tarkastella eri näkökulmista. Juridisesta näkökulmasta katsoen nuori saa rippikoulun käytyään oikeuden konfirmaatioon, jonka jälkeen nuoresta tulee kirkon täysivaltainen jäsen. Täysivaltainen jäsenyys antaa nuorille oikeuden osallistua itsenäisesti ehtoollis-

selle sekä oikeuden kummin tehtävään, lisäksi 16 vuotta täytettyään he saavat äänioikeuden seurakuntavaaleissa. Kirkossa tapahtuva avioliittoon vihkiminen ja seurakuntavaaleissa ehdokkaana oleminen tulevat nuorille myös mahdollisiksi heidän täytettyään 18 vuotta. Nuorille itselleen rippikoulu-aika voi jättää hyvinkin erilaisia eväitä omaa tulevaisuutta ajatellen. Jollekin heistä puolivuotinen leirijakso saattaa tarkoittaa hengellisten oikeuksien saamista, toiselle sosiaalista pääomaa ja kolmannelle paikan pohtia omaa identiteettiään ja tulevaisuuttaan. Tämä oppiminen voi näkyä heissä uusina piirteinä, toimintatapojen kehittymisenä tai ajattelun kypsymisenä. Käsittelen seuraavassa, millaista pääomaa nuoret voivat saada rippikouluajasta omaa elämäänsä varten. (Murtonen 2009, 340–341; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2013.)

Rippikoulu on paikka nuorelle, jossa nuori pääsee hetkeksi irtautumaan omasta kotoaan. Henkilökohtaisen kasvutilan saaminen omista vanhemmistaan palvelee nuorta oman maailmankuvan rakentamisessa ja identiteetin luomisessa. Kristilliseen uskoon pohjautuen, jokainen nuori on korvaamattoman arvokas ja rakas Jumalan luoma yksilö. Rippikoulussa jokainen nuori pystyy antamaan aikaa omille ajatuksille ja niiden käsittelylle. Itselle annettun ajan avulla nuoret oppivat arvostamaan omaa elämäänsä ja rakastamaan itseään. Nuorilla on rippikoulun jälkeen mahdollisuus jakaa ja kertoa omista ajatuksistaan vanhemmille, tämä voi lujittaa ja vahvistaa heidän välistä luottamusta ja suhdetta toisiinsa. (Pruuki & Pruuki 2012, 25; Rippikoulusuunnitelma 2001, 12–13.)

Ihminen kaipaa rakkautta, suhde Jumalaan on tie tämän kaipuun tyydyttämiseksi. Ihmisellä on myös tarve rakastaviin suhteisiin toisten ihmisten kanssa. Rippikoulussa opetellaan omaa elämää varten tapoja, joilla nuori kokee uskon, rukouksen ja rakkauden osaksi omaa elämäänsä. Uskon avulla ihminen oppii käsittelemään omia elämäkokemuksiaan ja niissä tapahtunutta. Hengellisen kasvun myötä nuoret pystyvät ymmärtämään paremmin, millä tavoin usko ja rukous koskettavat omaa elämää. Rippikoulussa nuorilla on mahdollisuus myös sielunhoidolliseen keskusteluun, jossa nuori voi jakaa omalta sydämeltään ajatuksia toisen ihmisen ja Jumalan kanssa. Yhteinen keskustelu voi tuottaa nuorelle turvaa, kun hän saa käsitellä elämässään sattuneita haasteita tai hengellisiä kysymyksiään. Sielunhoidon yhteydessä on mahdollisuus rukoilla ja tukea nuorta hänen hengellisessä kasvussa. Kuuluksi tuleminen voi olla jollekin nuorelle äärimmäisen tärkeä voimavara omien tunteiden käsittelyssä. (Jokela 2004, 57–61; Pruuki 2008, 12–14.)

Rippikoulu on yksi paikka nuoruudessa, jossa nuori etsii identiteettiään. Oman itsensä arvioiminen tapahtuu muita nuoria tarkkailemalla ja palautetta hakemalla. Uusien roolien kokeileminen ja erilaisten puolien näkyminen leirillä on merkki nuoren kypsymisestä. Nuoret etsivät erilaisten käyttäytymistapojen kautta uusia ominaisuuksia itsestään ja kasvavat samalla henkisesti. Kun nuori oivaltaa itsestään jonkin uuden piirteen, vahvuuden tai taidon, hän saa vahvistettua sen avulla omaa itseluottamustaan. Yhdessä vietetty aika rippikoulussa voi rohkaista nuoria näyttämään muille itsestään aivan eri puolia kuin kotona. Rippikoulussa nuoret kohtaavat muita samanikäisiä nuoria, joiden kanssa he pääsevät keskenään vaihtamaan ajatuksia ja näkevät erilaisuutta. Toisten kuuntelemisen ja keskustelemisen kautta kehittyvät vuorovaikutustaidot, antavat nuorille ryhmänä kokemuksen yhteisengestä ja hyväksytyksi tulemisesta. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 14; Kokkonen 2008, 238–239.)

Ryhmäprosessi antaa nuorille mahdollisuuden ihmissuhteiden ja seksuaalisuuden käsitteilylle. Molempien sukupuolien välinen kommunikaatio katseiden ja ilmeiden kautta nuoret oppivat viestimään ajatuksiaan toisilleen. Puolin ja toisin saatu positiivinen palaute antaa varmasti kenelle tahansa nuorelle mieleisen tunteen siitä, että hänestä välitetään. Rippikouluryhmän jäsenten välinen yhteys voi muodostua yhteisen viikon aikana todella tiiviiksi. Leiriläisten keskinäinen kiintyminen ja yhteisen ajan päätyminen tuovat monen leiriläisen mieleen haikeuden. Rippikoulun aikana muodostettujen kaverisuhteiden jatkuminen voi olla monen leiriläisen toiveena. Keskinäisen vuorovaikutuksen kautta nuoret saavat keskenään löytää tapoja, joilla itselle annetuista tehtävistä voidaan selvitä, tämän oppinen antaa omaa elämää varten uskoa selviytyä myös myöhemmistä elämänhaasteista. (Pruuki & Pruuki 2012, 26, 28–30.)

Rippikoulussa yhdessä eletty aika tarjoaa nuorelle kokemuksen yhteisössä elämisestä. Koko rippikouluporukan kanssa vietetyt hetket antavat nuorelle kuvan siitä, millainen on uskovien yhteisö. Välittävän, avoimen ja rakastavan ilmapiirin kautta nuori saa itselleen todentuvan, turvallisen ja lähestyttävän kokonaiskuvan seurakunnasta, sen arvoista ja toimintatavoista. Nuorten elämäntodellisuuden laajentumisen myötä, rippikoulu aika tarjoaa nuorelle mahdollisuuden silmällä elämänsä mahdollisuuksia ja haasteita useasta eri näkökulmasta. Samalla nuoret saavat kuulla erilaisten arvojen ja ratkaisujen taustalta nousevia kä-

sityksiä. Rippikoulun tavoitteena on siirtää nuorille ajatuksia, joiden kautta uskon merkityksen ymmärtäminen ja hengellisen identiteetin löytäminen tulevat mahdollisiksi. Yhdessä koko rippikouluryhmän kesken tapahtuva hengellisen elämän viettäminen luo nuorelle kuvan hartauselämästä ja antaa nuorille eväitä osallistua kirkon tilaisuuksiin itsenäisesti edelleen rippikoulun jälkeen. Hartauselämässä jokaisella nuorella on henkilökohtaista tilaa pohtia itseään ja omassa sisimmässään olevaa suhdetta Jumalaan. Hengellisessä elämässä näkyvät kauniit sanat, pyynnöt ja rakkaus, jonka saamme osoittaa Jumalalle, antavat mahdollisuuden hetken pysähtymiselle ja omien tunteiden tunnistamiselle. (Jokela 2004, 57–61.)

Koko rippikoulu-aika on nuorille arvojen ja ihanteiden tutkimisen vertailemista. Nuoret pääsevät harjoittelemaan vuorovaikutuksessa toistensa kanssa erilaisten näkemysten hyväksymistä, yhteenkuulumista sekä arkielämän yhteisen viettämisen ja sitoutumisen elementtejä. Tämä kasvattaa nuoria toimimaan suhteessa muihin aikuisiin ja toiseen sukupolven. Samalla se auttaa hahmottamaan omantunnon, identiteetin ja omien rajojen ymmärtämistä. Rippikoulussa opittu ja siellä koettu tukee nuoren kasvua kokonaisvaltaisesti. Nuoret voivat löytää rippikoulun aihekokonaisuuksista eri elämäntilanteisiin itselleen toimintamalleja, joita he pystyvät hyödyntämään ja käyttämään omassa elämässään. Rippikoulun jälkeen nuoret ymmärtävät paremmin ihmisten erilaisia näkemyksiä ja niiden taustoilta löytyviä perusteluja. Kristillisen uskon sanoma tuo nuorille elämänrohkeutta ja rakkaudesta elää elämän eri perussuhteissa rippikoulun jälkeen. (Pruuki 2010, 111.)

Rippikoulun aikana käsiteltyjen opillisten kohtien omaksuminen ja niiden tärkeäksi kokeminen voivat antaa nuorelle joitain elämänohjeita, jotka voivat tulla osaksi hänen omaa moraalista tai eettistä toimintaa. Lähimmäisen rakastamisesta, luonnon kunnioittamisesta sekä 10 käskyn sisällöistä voi siten tulla nuorelle uusia tapoja käyttäytyä ja elää kristittyinä maailmassa. (Hanki, Könni, Manninen & Nyssönen 2008, 14.)

Rippikoulun jälkeen nuorten tulisi käsittää, millä tavoin he pystyvät olemaan mukana seurakunnan toiminnassa. Yhdessä toteutetut hetket ja osallisuuden kokemukset auttavat nuoria löytämään seurakunnasta itselleen sopivia toimintamuotoja. Rippikoulunaikaan kuuluvan seurakuntaan tutustumisjakson tarkoituksena on tuottaa nuorille kokemuksia, joissa he saavat itse olla vastaanottajan roolissa ja elää siten seurakuntayhteydessä. Tämän lisäksi

nuorille tulee tarjota tilaisuus, joissa he saavat itse olla vaikuttamassa ja antamassa muille yhteisön jäsenille. Vastavuoroinen yhteys muiden seurakuntalaisten kanssa voi avartaa nuorten käsityksiä seurakunnan osallistumismahdollisuuksista ja antaa heille entistä monipuolisempi kuva siitä, mitä kaikkea seurakuntayhteydessä eläminen voikaan sisältää. Rippikoulun aikana järjestetty erilaisiin toimintoihin ja tapahtumiin osallistumisen kautta, joku nuori saattaa löytää itselle mielekkään tavan toteuttaa itseään seurakunnassa. (Kallinen & Laakso 1998, 151–152.)

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

1. Miten rippikoulu-aika ja siellä opittu kasvattaa nuoria ja heidän suhdettaan uskoon?

Rippikoulua kutsutaan elämäkouluksi, jonka tehtävänä on auttaa ymmärtämään sitä uskoa, josta kasteessa ollaan tullut osallisiksi. Tässä uskossa eläminen ei kuitenkaan kuulu kestää vain puolenvuoden mittaista rippikoulua, vaan sen on tarkoitus jatkua koko elämänmittaisena prosessina. Rippikoulussa tapahtuvat oppimiskokemukset kristillisen uskon sisällöstä ja elämäkysymyksistä ovat niitä, joitten avulla nuoret oppivat näkemään sen, miten omaa uskoa voi hoitaa. Ne elämänohjeet ja ajatukset, jotka kumpuavat rippikoulu-laisten oman pohdinnan kautta, voivat jättää jäljen nuoren arkielämään. Rippikoulu on yksi oivallinen paikka nuoruudessa, jossa oman identiteetin etsiminen ja seurakuntaan toimintaan osallistuminen avaavat nuorelle kuvaa niistä mahdollisuuksista, joita hengellinen elämä pitää sisällään. Tämän opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on tuoda esiin konkreettisesti joitain niistä oivalluksia, joita nuoret voivat soveltaa omassa elämässään. Kun rippikoulussa syntynyt ajatus tulee käyttöön ja on hyödyksi, silloin voi oivaltaa, että on ymmärtänyt jotain todella ainutlaatuista ja arvokasta. Puhun opinnäytetyössäni rippikoulun aikana syntyneistä oppimiskokemuksista. Tuon kuunnelman kautta esille, näiden rippikoulu-laisten pohdintojen sisällä olevista tunteista, jotka vaikuttavat omiin asenteisiin että suhtautumistapoihin. Tämän huomaaminen välittää kokemuksille merkityksiä ja opettaa ymmärtämään toimintaa paremmin.

2. Miten omakohtainen pohdinta lähtee liikkeelle rippikoulussa?

Oppimiskokemusten saavuttamiseksi on tärkeä ymmärtää, miten rippikoulussa nuoren omakohtainen pohdinta omaa mieltä askarruttaviin kysymyksiin lähtee liikkeelle. Niin että, opitut asiat tulevat käsiteltyä rippikoulu-laisten omassa päässä ja tuottavat ajatuksia. On siten kyseessä oppimiskokonaisuus, yhteinen hetki ulkona, ruokailu tai iltahartaus. Ne ovat kaikki hetkiä, jotka voivat tuottaa mieliin kysymyksen tai laukaista oivalluksen kipinän. Kuunnelman kautta tuon esille, miten nuoret rippikoulussa alkavat pohtia omassa elämässään tapahtunutta uusin silmin.

5 TOIMINNALLINEN OSUUS

Osallistuin vuosina 2009–2010 teatterikerhoon, jonka yhteydessä toteutettiin produktio prosessidraaman keinoin. Tämä produktio synnytti itselleni innostusta toteuttaa opinnäytetyö käyttäen apuna teatterin ja draaman keinoja.

Yhteisöllinen teatteri ja prosessidraama ovat menetelmiä, joissa jokainen osanottaja saa omien ideoidensa kautta tuoda materiaalia käsikirjoitukseen. Lopulta prosessin aikana syntyneistä ideoista rakennetaan käsikirjoitus, joka rakentuu yhdessä sovitun teeman pohjalle. Yhteisöllisen teatterin ja prosessidraaman etuna on se, että yhdessä käsiteltäviin teemoihin saadaan mukaan osallistujien omat kokemukset ja tunteet. Yhteisöllistä teatteria tehdessä jokaisella osanottajalla on tilaisuus käsitellä itselleen tärkeitä asioita roolihenkilöiden kautta. Prosessidraamaan liittyy myös kasvatuksellinen näkökulma, sen avulla roolihenkilöiden elämään pystytään liittämään sellaisia elämänongelmia, jotka puhuttavat itseämme. Yhteisöllisen teatterin avulla on mahdollista löytää myös joitakin ratkaisuja ja vastauksia itseä askarruttaviin kysymyksiin. Osallistavan teatterin lähtökohdat perustuvat osanottajien mielenkiintoon ja heidän ideoistaan lähteviin työskentelytapoihin. (Koskenniemi 2007, 27; Korhonen 2001, 114–117.)

Teatterikokemukseni perusteella lähdin etsimään opinnäytetyöhön ideaa siitä, millä tavoin voisin toteuttaa yhteisöllisen teatterin avulla jotain materiaalia seurakuntien kasvatustyötä ajatellen.

5.1 Kuunnelma teatterin esittämismenetelmänä

Koko opinnäytetyöprosessi lähti liikkeelle tammikuussa 2012 syntyneestä ideastani, erästä uutislähetystä seurattessani. Tuolloin uutisissa kerrottiin, että osa radio-ohjelmista tullaan siirtämään kokonaan Internetiin kuunneltavaksi, jotta ne tavoittaisivat myös niitä kuuntelijoita, jotka liikkuvat tänä päivänä säännöllisesti verkossa. Lähetyksessä tuli esille, että myös lapsille ja nuorille suunnatut ohjelmat eivät ole viime vuosina tavoittaneet kuuntelijoita perinteisen radion kautta entiseen verrattuna. Uutislähetysten teema synnytti itselleni

kipinän tuottaa opinnäytetyöni kautta jotain materiaalia radiokuunnelmana lapsille tai nuorille.

Kuunnelma on käsikirjoituksen pohjalta etenevä tarina, jonka kerronta tapahtuu äänen välityksellä. Tähän äänijoukkoon voi kuulua puhetta, erilaisia äänitehosteita ja efektejä sekä musiikkia. Kuunnelmassa juuri sanat ja niiden sisältä löytyvät merkitykset luovat tarinalle, sen henkilöille ja tapahtumapaikoille elämän. Jotta tarinan kokonaisuus pysyisi selkeänä ja välittyisi vastaanottajille ymmärrettävällä tavalla, taustäänten käyttö eri tapahtumapaikoissa pidetään kerronnassa pelkistettynä. Kuunnelmassa esiintyvien roolihenkilöiden äänten erottaminen tapahtuu vastaanottajilla pelkästään kuuloaistin kautta, sen vuoksi yhdessä kohtauksessa esiintyvät vuorosanat rajataan pääosin kahden tai kolmen henkilön keskusteluiksi. Äänten kautta kertominen tuo kuunnelmalle myös joitakin edellytyksiä. Kuunnelmassa on rajattomat mahdollisuudet viedä tarinan tapahtumia eteenpäin mihin aikaan tai paikkaan tahansa juuri sanojen avulla, ulkoavaruudesta merenpohjaan. Kuunnelmassa myös kaikesta yliluonnollisesta voidaan tehdä totta pelkän sanan voimalla. Tarinasta nousevien ajatusten luominen ja niiden vastaanottaminen ovat kuulijoiden mielikuvituksen varassa, siksi kuunnelmasta pilkistävät ajatukset ja mielikuvat tulevat jokaiselle kuulijalle omanlaiseksi kokonaisuudeksi. (Kyrö 2011, 12–22; Mäntylä 1964, 7-11.)

5.2 Hankkeistajan etsintä ja aikataulun suunnittelu

Kuunnelmaprojektin suunnittelutyö lähti itselläni liikkeelle resurssien sekä aikataulun suunnittelulla tammikuussa 2012. Projektin suunnitteluvaiheessa ajatuksiini siinsivät heti monet kysymykset käytännön toteutuksen järjestämisestä ja hankkeistajan löytämisestä. Tein tammikuun aikana projektia varten suunnitelmaa, johon kirjasin toteutusta varten tarvittavat resurssit. Projektiin tarvitsin ensinnäkin ryhmän nuoria kuunnelman ääninäyttelijöiksi sekä käsikirjoittajiksi. Toisena tarpeenani oli löytää harjoitustilat kuunnelman käsikirjoittamista varten sekä studiotilat äänitykselle. Lähdin kartoittamaan lisäksi projektin toteuttamiseen käytettävää aikataulua. Aikatauluja suunnitellessa jouduin ottamaan huomioon lähiopetusjaksojeni ajankohdat Ylivieskassa siltä varalta, että tulen toteuttamaan projektin muualla päin Suomea. Päätin varata projektin toteutusta varten itselleni reilusti valmistelu-aikaa, joten loin suunnitelmaani muutaman vaihtoehdoisen ajankohdan kuunnelman

tekemiselle loka- ja marraskuulle 2012 sekä tammikuulle 2013. Tein omaan suunnitelmaani hahmotelman siitä, että kuunnelman toteutuksen tarkempi ajankohta voidaan sopia myöhemmin yhdessä hankkeistajan kanssa. Sain opinnäytetyöni toteutuksen suunnitteluun neuvoja teatterikavereiltani Helsingistä tammi- ja helmikuussa 2012. Yhteisten keskustelujen kautta sain myös kartoitettua, millaiset mahdollisuudet itselläni olisi toteuttaa tällainen opinnäytetyö ja mistä resurssit projektin toteuttamiseen voisivat löytyä.

Tein alustavaa kirjallista suunnitelmaa kuunnelman teemasta ja sen toteuttamista. Omaan ajatukseni oli rakentaa kuunnelma rippikoululeiristä, joka käsikirjoitetaan ja toteutetaan projektiin lähtevien nuorten ideoiden pohjalta. Projekti toteutettaisiin juuri nuorten vahvuuksia käyttäen ja heidän toiveitaan kuunnellen. Suunnitelmien tekeminen tuki alusta lähtien omia mahdollisuuksiani saada sellaiset puitteet kuunnelman tekemiseen, jossa sen pystyn toteuttamaan. Pidin mielessäni kuitenkin sen, että lopullisen teeman ja sisällön suunnittelu tulee kuitenkin tapahtumaan myöhemmin yhdessä hankkeistajan kanssa.

Kirjallisten suunnitelmien ansiosta, pystyin kertomaan hankkeistuksesta kiinnostuneille tahoille, mitä projektini tulee sisältämään ja vaatimaan. Aloitin hankkeistajan etsinnän tammikuussa 2012, hain aluksi Internetistä sivuja oppilaitoksista, jotka tekevät hengelliseen elämään tai kristilliseen uskoon liittyen teatterityötä. Sillä halusin hakea työlleni sellaista hankkeistajaa, jolta löytyisi tämän työn tekemiseen tarvittavia resursseja ja mahdollisesti myös ääninäyttelemiseen liittyvää osaamista. Löysin netistä kristillistä teatteria tekevän Teatteri Kumben, johon otin puhelimitse yhteyttä 17.1.2012. Neuvotteluista ja suunnitelmista huolimatta hankkeistuksen toteutuminen epäonnistui aikataulullisten ongelmien vuoksi. Maaliskuussa jatkoin yhteistyökumppanin etsintää Ylivieskan suunnalta ja laitoin sähköpostitse ajatuksiani kuunnelman toteuttamisesta ja tarvitsemistani puitteista Kannukseen ja Oulaisiin. Yhteydenottoni perusteena oli se, että kyseiset paikkakunnat olivat lähellä opiskelupaikkakuntaani Ylivieskaa sekä julkisten junayhteyksien varrella. Yhteydenottoja näiltä paikoilta ei itselleni kuitenkaan tullut ja päätin jatkaa hankkeistajan etsintää jälleen pääkaupunkiseudulle.

Kysyin hankkeistajan suhteen neuvoa teatterikorkeakoulua käyvältä ystävältäni 7.4.2012. Hän ehdotti minulle, että ottaisin yhteyttä Helsingin Evankeliseen opistoon tai Kallion ilmaisutaidon lukioon. Päätin ottaa yhteyttä puhelimitse Helsingin Evankelisen opiston teat-

terilinjojen vastuupettajaan Markus Majavaan omasta ideastani. Yhteisten neuvottelujen myötä hankkeistus onnistui Helsingin Evankelisen opiston kanssa 25.4.2012. Hankkeistuksen yhteydessä sain HEO:lta opiskelijaryhmän projektin toteutukseen sekä harjoitustilat kuunnelman käsikirjoittamista varten. HEOLLA ei ollut mahdollisuutta tarjota omia studiotilojaan projektilleni, päätin kuitenkin itse hankkia ne omakustanteisesti muualta kuunnelman toteuttamiseksi.

Kultaseppä pariskunta Esteri ja Jalo Perkkö perustivat Helsingin Evankelisen opiston säätiön 25.8.1945. Toiminnan alettua opiskelijoille järjestettiin kansanopistolla toimintaa, jonka kautta he saivat laajennettua omaa yleissivistystään. Opisto tarjosi ammatillista koulutusta, joka tuki nuorten jatko-opiskelupaikkojen saamista. Opintojen ohessa opiskelijat saivat samalla tukea omaan kasvuunsa. Kasvatus ja opetustyössä otettiin huomioon alusta alkaen evankelisluterilaisten seurakuntien lapsi ja nuorisotyön tarpeet. Opetuksessa käytettiin Raamattua ja opetuksen sanoma perustui evankelisluterilaisen tunnustuksen pohjalle. Aikoinaan Helsingin Evankelisella opistolla on ollut mahdollisuus opiskella myös kirkon nuorisotyönohjaajaksi, tuo opintosuuntaus on siirtynyt Diakonia-ammattikorkeakoululle. Tällä hetkellä Helsingin Evankelisen opiston koulutuksen arvomaailma pyrkii tukemaan yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Koulutustarjontaa kuuluu tällä hetkellä yhteiskunnallisia ja humanistisia aineita sekä viestintään ja kulttuuriin liittyviä opintosuuntauksia. Eri linjojen kautta opiskelijat saavat valmennusta oman alan pääsykokeita varten. Helsingin Evankelisen opiston opintotarjonta on tarkoitettu sekä nuorille että aikuisille. Lukuvuonna 2012–2013 toiminnassa on mukana 380 opiskelijaa. Opistolta löytyy myös lounas- ja kokouspalvelutoimintaa yksityistilaisuuksien järjestämistä varten. (Markkula 2013.)

Tein henkilökohtaisesti vierailun Helsingin Evankeliselle opistolle 28.5.2012 hankkeistus-sopimusten allekirjoittamista ja projektin käytännön asioiden sopimista varten. Tuona päivänä sovittiin, että projekti toteutetaan opiskelijoiden kanssa kahden intensiiviviikon aikana. Toteutuksen ajankohdaksi päätettiin 22.10–2.11.2012. Tapaamisen myötä sain kartoitettua harjoituksia varten tulevat tilat sekä kuultua opiskelijaryhmän osaamistasosta intensiiviviikkojen sisältöjen rakentamista varten. Opiskelijoiden aikaisempi teatterikokemus ja sieltä nouseva osaaminen haastoivat itseni projektissa etsimään intensiiviviikoille aineistoa ja tapoja, jotka voisivat kehittää opiskelijaryhmän näyttelijäntaitoja. Kuunnelman teeman

suhteen sain hankkeistajalta luvan viedä rippikouluteemaa itse eteenpäin. Sovimme yhteisen tapaamisen lomassa, että etukäteisinformaatiopäivä intensiivijaksoista järjestetään Helsingin Evankelisella opistolla syyskuussa 2013. Tehty vierailu jätti itselleni kesää ja alkusyksyä varten matalan kynnyksen pitää yhteyttä puolin ja toisin.

Alkuperäisenä ajatuksenani oli tavata projektiin tulevat draamalinjalaiset jo toukokuun 2012 aikana, kuunnelman aiheen tarkempaa suunnittelua varten. Suunnitelmani kuitenkin muuttuivat, sillä projektiin tulevien opiskelijoiden opinnot alkoivat vasta syksyllä 2012. Tämän vuoksi vastuu kuunnelman temasta siirtyi takaisin minulle. Halusin tuoda rippikouluteemaan mukaan jonkin opetuksellisen näkökulman, joka tuottaisi kuunnelmalle sanomaa seurakunnan kasvatustyötä ajatellen. Ideani kuunnelman viestistä jalostui päässäni vielä toukokuussa 2012. Lopulta lähdin pohtimaan, miten rippikouluajana tapahtuva nuoren omakohtainen pohdinta omasta kehityksestä, identiteetin etsimisestä, henkilökohtaisista voimavaroista sekä uskon ymmärtämisestä nostaa esiin monia rippikoulun oppimisen mahdollisuuksia. Ajattelin, että kuunnelmassa voisi nostaa esiin rippikoululaisten omakohtaisia oivalluksia, jotka kasvattavat heitä elämässä eteenpäin.

Kuunnelman tehtävänä on kertoa, mitä elämänohjeita ja ajatuksia rippikoulussa vietetyt hetket voivat tuoda mukanaan nuoren omaan elämään. Jokaisen nuoren omista elämäntaustoista ja kokemuksista lähtevät kysymykset ovat niitä, joista tämä omakohtainen pohdinta lähtee liikkeelle. Rippikoulussa esille tuoduille asioille havahtuminen tapahtuu usein siinä vaiheessa kun se koskettaa jotenkin omaa elämää. Kuunnelma sopii siten materiaaliksi rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön antamaan eväitä yhteiselle keskustelulle sekä herättämään mielet pohtimaan omassa rippikoulussa koettua.

5.3 Itsenäinen suunnittelutyö

Koska kuunnelman tekeminen oli itselleni menetelmänä uusi, hankin kirjallisuutta kuunnelman kokonaisuuden rakentamista ja ohjaamista varten. Tämän lisäksi omana tavoitteenani oli löytää projektiin yhteistyökumppani, joka voisi auttaa minua kuunnelman toteuttamisessa ja intensiiviviikkojen valmistelussa. Otin yhteyttä toukokuussa 2012 ääninäyttelijä Markus Bäckmaniin ja pyysin häntä mukaan intensiiviviikoille pitämään opetus-

ta äänenkäyttöön liittyen. Yhteisen keskustelun myötä, päätimme järjestää Markuksen kanssa opiskelijoille tutustumiskäynnin dubbausstudiolle. Siellä opiskelijat pääsevät sitten itse kokeilemaan ääntä liikkuvassa kuvassa. Tämä vierailu toisi samalla opiskelijoille, jonkin uuden kokemuksen yhdestä ääninäyttelemisen osa-alueesta. Pidin Markus Bäckmanin kanssa yhteisen suunnittelutapaamisen 23.8.2012 intensiiviviikkoihin liittyen Helsingissä. Otin lisäksi yhteyttä Kai Sadinmaahan, jolta sain henkilökohtaista ohjausta kuunnelman tekemistä ja käsikirjoittamista varten 12.6.2012.

Kevään 2012 valmisteluihin liittyi myös studion etsiminen kuunnelman äänittämistä varten. Aloitin tammi- ja helmikuussa kartoittamaan sekä Ylivieskan että Helsingin suunnalle eri studiotilavaihtoehtoja sähköpostitiedusteluin. Hankkeistuksen selvittyä sain tietää, että alun perin suunnitelmissa ollut studiotilan käyttö Helsingissä ei sovellu kuunnelman tekemistä varten. Tämän selvittyä, aloin toukokuussa 2012 selvittämään uudelleen studiomahdollisuuksia Helsingin suunnalta äänitystä varten. Sain projektiin mukaan lähtevältä Markus Bäckmanilta suosituksen Master Recording studiolle Espoon Olariin. Otin toukokuun lopussa yhteyttä tuolle studiolle ja aika nauhoitusta varten saatiin saman tien sovittua. Kävin 12.6.2012 studiolla katsomassa tilat ja selvittämässä nauhoitukseen liittyviä käytännön asioita. Vierailun yhteydessä sain sovittua, että voin tulla opiskelijoiden kanssa 1.11.2012 käymään studiolla testaamassa mikrofonit ja tuomassa kuunnelman käsikirjoituksen seuraavan päivän äänitystä varten.

5.4 Yhteinen etukäteistapaaminen

Pidin draama II ryhmälle alkuinfopäivän intensiiviviikkoihin liittyen 17.9.2012 Helsingin Evankelisella opistolla. Kävin ryhmän kanssa läpi projektin kulun ja siihen liittyvät tavoitteet sekä aikataulun projektin toimintaedellytysten saavuttamiseksi. Tämän kautta projektiin osallistuneet pääsivät etukäteen pohtimaan aihetta ja tutustumaan halutessaan myös siihen liittyvään kirjallisuuteen. Opiskelijat pääsivät päivän aikana opetukseni kautta tutkimaan kuunnelmaa teatterin esittämismenetelmänä sekä pohtimaan näyttelijän mahdollisuuksia ja haasteita kuunnelman roolihenkilönä toimimisessa. Alkuinfopäivän aikana pääsin tutustumaan opiskelijoihin ja luomaan positiivista vuorovaikutusta kaikkien ryhmän jäsenten välille improvisaatioharjoitusten avulla. Päivän aikana pyrin kartoittamaan draama

II linjan opiskelijoiden omakohtaisia vahvuuksia, joita kuunnelman tekemisessä voidaan käyttää hyödyksi. Loimme alkuinfopäivän aikana myös ryhmäsähköpostiosoitteen, jonne sekä opiskelijat että minä ohjaajana pystyn lähettämään tietoa ja kysymyksiä kuunnelman tekemisestä. Alkuinfopäivänä jaoin opiskelijoille ennakkotehtäviä (LIITE 1), joiden avulla opiskelijat pääsivät ideoimaan kuunnelman tulevia roolihenkilöitä sekä erilaisia ääniefektejä käsikirjoitusta ajatellen.

Draama II linja on yhden lukuvuoden kestävä opintosuuntaus, jonka aikana opiskelijat saavat valmiuksia laajentaa omia näyttelijätyön taitojaan. Koulutuksessa käydään läpi mm. improvisaatioon, fyysiseen ilmaisuun, lauluun ja äänenkäyttöön sekä akrobatiaan liittyviä harjoituksia. Opiskelupäivät rakentuvat vahvasti yhdessä tekemällä oppimiseen. Opiskelijoiden näyttelijätaidot pääsevät näkyviin myös kahdessa lukuvuoden aikana rakennetussa produktiossa. Syksypuolella toteutettu produktio käsittelee improvisaatio- ja/tai soveltavaa teatteria ja kevätpuolella opiskelijat rakentavat klassikkoproduktion. Opiskelu draama II linjalla edellyttää opiskelijalta isoa motivaatiota, sitoutumista sekä potentiaalia näyttelemistä kohtaan. Se sopii myös jo teatteria opiskelleiden perustiedot ja – taidot omaavien käytäväksi. Draama II opintosuuntauksen kautta opiskelijat saavat valmiuksia syventää omaa osaamistaan näyttelijäntyössä sekä valmentaa näyttelijätyön jatko-opintoja varten. (Majava 2013.)

Ennen intensiivijaksoa kävin Markus Bäckmanin kanssa 13.9.2012 vierailmassa Radio Dein studiolla Helsingissä hakemassa vinkkejä efektien käyttöä ja musiikkien rakentamista varten. Äänitystilannetta seurattessani sain nähdä, miten ohjaaja ja näyttelijä työskentelevät studiolla. Yhteisen keskustelun myötä sain myös tietoa kuunnelman kokoamisesta ja miksausvaiheessa tehtävästä työstä. Tämä vierailu antoi itselleni lisää tietoa kuunnelman efektien ja puheosuuksien kokoamisesta studiotilanteessa.

5.5 Kuunnelman käsikirjoittaminen ja harjoittelu

Kahden viikon intensiivijakso pidettiin Helsingin Evankelisella opistolla 22.10–2.11.2012. Tavoitteenani oli, että tuolle ajalle mahtuvan kymmenen intensiivipäivän aikana koko

kuunnelma saadaan rakennettua äänittämistä varten valmiiksi. Käsikirjoituksen tekemisessä oli mukana neljä opiskelijaa.

Lähdin käsikirjoituksen teossa liikkeelle roolihenkilöiden luomisesta. Laitoin liikkeelle ajatuksen siitä, että jokaisella ihmisellä on oma henkilökohtainen elämäntarina, unelmat, haaveet ja toiveet. Tämän ajatuksen pohjalta, opiskelijat saivat pohtia kuunnelmassa esiintyvien roolihenkilöiden luonnetta, elämäntilannetta ja mieltymyksiä. Annoin opiskelijoille haasteeksi pohtia, millainen kysymys tai ongelma kullakin roolihenkilöllä olisi tarinassa ja miten se näkyy heidän käytöksessään ja toimintatavoissaan. Opiskelijat saivat työstää itse, millä tavoin roolihenkilöt toimivat rippikoulussa ja kuinka he käsittelevät siellä omassa elämässään tapahtunutta. Tämän kautta opiskelijoilla oli myös itsellä mahdollisuus löytää käsikirjoitusvaiheessa roolihenkilöille erilaisia arkielämäntoimintamalleja. Prosessin aikana pohdittiin myös, millaisia haasteita ja ongelmia nuorten maailmassa on ilmennyt 2000-luvun Suomessa. Projektin ohjaajana itselleni tuli päätävästään siitä, millaiset kokemukset ja haasteet nuorten elämään nostetaan esille kuunnelman käsikirjoituksessa.

Opiskelijat saivat tuoda kuunnelman roolihenkilöille pohdittavaksi niitä asioita, joita he itse kokivat tärkeäksi käsiteltävän. Ideoiden syntyessä, yhteinen keskustelu ja ajatusten jakaminen antoivat käsikirjoitusvaiheeseen jokaiselle tilaa esiinnousseiden ajatusten omaehtoiseen jalostamiseen. Yhteiseen keskusteluun nousseiden ideoiden tiimoilta kuunnelman tapahtumat lähtivät muodostumaan. Samalla opiskelijaryhmänä pohdittiin, millaisia tilanteita rippikouluajalta nostetaan esiin ja miten roolihenkilön taustat tulevat vaikuttamaan rippikoulussa oppimiseen. Tällainen pohdinta antoi opiskelijoille mahdollisuuden huomata myös syitä erilaisille käyttäytymismalleille. Pidin mielessäni käsikirjoitusta suunniteltaessa kuunnelman piirteitä teatterin esittämismenetelmänä. Tämän kautta pidin huolta siitä, että käsikirjoituksen rakenne pysyy ehyenä kokonaisuutena.

Roolihenkilöiden suunnittelemisen jälkeen aloimme miettiä sitä, miten roolihenkilöiden tarinat linkitetään rippikoulukontekstiin. Tavoitteenani oli löytää ajatuksia siitä, miten rippikoulu aika opettaa tai kasvattaa roolihenkilöä ihmisenä. Pohdimme samalla yhdessä sitä, miten saamme tuotua roolihenkilöiden elämässä tapahtuneet haasteet esille kuunnelman tavalla, joka herättää kiinnostuksen kuuntelijoissa. Tämä haastoi koko käsikirjoitusryhmän pohtimaan, millaisia jännitteitä, ristiriitoja ja konflikteja roolihenkilöiden välille voitaisiin

luoda. Annoin itse käsikirjoitusvaiheessa opiskelijoille ajatuksia rippikoulussa tapahtuvasta ohjelmasta, työskentelymenetelmistä ja siellä käsiteltävistä aiheista. Pysin suunnitteluvaiheessa antamaan opiskelijoille virikkeitä aineiston luomisessa ja elämänskysymysten käsittelyssä rippikoulussa. Näiden pohjalta annoin opiskelijoille haasteeksi linkittää roolihenkilöiden ajatukset osaksi rippikoulun eri oppimistilanteita.

Suunnitteluvaiheen jälkeen alkoi kohtauksien kirjoittaminen vuorosanamuotoon. Koska käsikirjoitukseen käytettävä aika oli rajallinen, kohtauksia kirjoitettiin eteenpäin satunnaisessa järjestyksessä repliikki-ideoiden syntymisen mukaan. Käsikirjoituksen paloittainen rakentaminen antoi samalla aikaa kokoon saadun materiaalin uudelleen työstämiseen ja sen eteenpäinviemiseen. Käsikirjoituksen rakentuessa pohdimme myös, miten roolihenkilöt jaetaan kaikkien kuunnelman osallistuvien opiskelijoiden kesken nauhoitusta ajatellen. Tapahtumapaikkojen hahmottuessa, mietimme eri kohtauksiin tulevia äänimaisemia sekä efektejä. Äänitystilannetta varten, merkkasimme käsikirjoitukseen efektien ja musiikkien paikat. Selvitin Teostolta elävän musiikin ja Kirkkohallitukselta Raamatunkohdan käytölle kuunnelmassa luvat. Kuunnelma cd-levy on saanut luvan julkiseen esittämiseen sekä radiossa, seurakunnissa ja muissa kasvatusalan toimipisteissä. Käsikirjoituksen loppuun saattaminen edellytti sekä itseltäni että opiskelijoilta myös omalla ajalla tehtävää suunnittelua ja kirjoitustyötä. Yhteisen työpanoksen tuloksena käsikirjoitus valmistui 30.10.2012. Kuunnelman nimeksi muotoutui yhden opiskelijan ehdotus ”Enkeleitä onko heitä?” Nimen taustalla on ajatus siitä oppimisesta, jonka nuoret saavat rippikoulun aikana kokea. Nimi jättää kuuntelijoille tilaisuuden pohtia itse kysymystä, mikä johdatti nuoria ymmärtämään elämää paremmin.

Varsinaisen tuotoksen esittämisessä oli mukana yhdeksän opiskelijaa. Jo aiemmin käsikirjoitusvaiheessa päättämämme roolisuoritusten pohjalta, kävimme käsikirjoituksen läpi yhdessä kukin omat vuorosanansa lukien. Lukuharjoitusten aikana opiskelijat saivat kuvan omasta roolihenkilöstään ja hänen ajatuksistaan. Harjoittelun yhteydessä nauhoitimme käsikirjoituksen dialogiosuudet tietokoneelle kokonaisuuden ja pituuden hahmottamiseksi. Tässä vaiheessa kokonaiskestoksi tuli 20 minuuttia, johon ei ole otettu mukaan efektien ja musiikkien osuutta.

Olin tuonut harjoituspäiville mukaan myös valmiita efektilevyjä, joiden pohjalta kohtauksien taustoille etsittiin sopivia äänimaisemia. Nauhoitimme lisäksi muutaman efektin mikrofonille omaa luovuutta käyttäen. Etukäteen tehtyjen efektien ansiosta, studiopäivälle jäi enemmän nauhoitusaikaa varsinaisten dialogiosuoksien tekemiselle. Kokosin nauhoitetut efektit ja äänimaisemat lopulta tietokoneella Cd-levylle studionauhoitusta varten. Torstai-aamuna 1.11.2012 oli vuorossa Master Recording studion tiloihin tutustuminen ja äänitykseen valmistautuminen. Äänitystä varten studiotilaan pystytettiin kuusi mikrofonia puoli-kaaren muotoon. Opiskelijat saivat vierailun yhteydessä opastusta studiotekniikasta ja äänityksen laatuun vaikuttavista tekijöistä.

Intensiiviviikkojen yhteydessä teimme opiskelijaryhmän kanssa vierailun Dubbermannin studiolle 25.10.2012. Opiskelijat pääsivät kokeilemaan studiolla puhetta liikkuvassa kuvassa. Dubbermannin studiolla oli mukana ääninäyttelijä Markus Bäckman, jolta opiskelijat saivat opastusta dubbauksen tekniikkaan liittyen. Lisäksi opiskelijat pääsivät näkemään, tekemänsä dubbauspätkät Markuksen vieraillessa Helsingin Evankelisella opistolla 26.10. Vierailunsa yhteydessä Markus kertoi dubbausten tekemisestä ja omasta näyttelijän urastaan.

5.6 Äänitys ja valmiin tuotoksen syntyminen

Lopullinen tuotos äänitettiin 2.11.2012 Master Recording Studiolla Espoon Olarissa. Äänittäjänä ja miksaajana toimi Esko ”Suikki” Jääskä. Äänitys aloitettiin nauhoittamalla dialogiosuudet kohtauksittain. Studiolla jokainen ääninäyttelijä sai aina kohtausta varten oman mikrofonin, jonka edessä omat vuorosanat äänitettiin. Samassa kohtauksessa olevien roolihenkilöiden vuorosanat nauhoitettiin yhtäjaksoisesti omalle nauhoitusraidalle. Erilliset nauhoitusraidat mahdollistivat yksittäisen kohtauksen uudelleen äänittämisen virheen tai muun eksymisen vuoksi. Nauhoituksen onnistumisen varmistamiseksi äänitetty kohtaus kuunneltiin yhdessä läpi. Kohtausten kuunteleminen toimi sekä minulle että näyttelijöille apuvälineenä vuorosanojen tarkistamisessa. Osa kohtauksista nauhoitettiin uudelleen minun sekä näyttelijöiden toiveesta, näin kohtausten laatua parannettiin edelleen. Kun kaikki dialogikohtaukset olivat nauhoitettu, päivämme jatkui puuttuvien äänimaisemien ja efekti-

en tekemisellä. Nauhoitimme studiolla kuunnelmaa varten myös pätjän puheensorinaa omalle ääniraidalle.

Ääninäyttelijä Markus Bäckman saapui puolelta päivin studiolle musiikin nauhoittamista varten. Yhteislaulun harjoittelu tapahtui Markuksen säestäessä kitaralla. Yhteisen lauluharjoituksen jälkeen, yhteislaulu nauhoitettiin omalle raidalleen. Seuraavaksi kuunnelmaan äänitettiin alku- ja loppumusiikit omille raidoilleen. Markus oli ottanut mukaansa kitaran lisäksi myös huilun. Kummankin soittimen äänikokonaisuus nauhoitettiin aluksi erikseen. Kun molempien soittimien äänten muodostama musiikki saatiin rakennettua, kitara- ja huiluraita yhdistettiin keskenään yhdeksi yhtenäiseksi kappaleeksi.

Seuraavaksi oli aika aloittaa äänitteeseen tehtyjen raitojen kokoaminen yhteen. Kuunnelman käsikirjoitusta seuraten, äänittäjä siirsi kohtaukset, efektit ja musiikit palasittain yhdeksi kokonaiseksi tarinaksi. Samalla eri kohtauksien välille mitoitettiin sopivan pituiset tauot. Eri kohtauksiin valitut äänimaisemat vietiin dialogikohtausten taustalle. Tässä vaiheessa jokaisen efektin ja tehosten paikat ajoitettiin sopivan pituisiksi, niin että ne asettuivat vuoropuhelun rinnalle ehyeksi kokonaisuudeksi. Kokoamisen jälkeen kuunnelman työstäminen jatkui äänten voimakkuuksien ja sointien hiomisella. Tuotos kuunneltiin läpi useaan otteeseen, eri kertojen aikana eri tehosteiden ja puheiden voimakkuudet asetettiin sopusointiin keskenään. Viimeisen työstön aikana kokonaisuus taltioitiin cd-levylle. Sen kokonaispituudeksi tuli 24 minuuttia.

Otin yhteyttä tammikuussa 2013 Jurvan musiikkipajalle kuunnelma Cd-levyjen kansikuvan ja visuaalisen ilmeen rakentamista varten. Ystävänä suunnitteli pyynnöstäni kuunnelma levyjen taustalle kuvan helmi- ja maaliskuun aikana 2013 rippikouluun liittyen. Olen kirjoittanut kuunnelmalevyjen kansipaperiin tekstin, joka johdattaa myös uudet kuuntelijat tarinan sisältöön. Kuunnelmalevyjä on kopioitu musiikkipajalla kevään 2013 aikana tulevaisuutta varten seurakuntien ja muiden kasvatusalan toimijoiden työn edistämiseksi. Yksi levyistä menee vapaakappalelain mukaan Suomen Kansalliskirjastoon joulukuussa 2013.

6 PROSESSIN JA VALMIIN TUOTOKSEN ARVIOINTIA

Olen arvioinut kuunnelmalevyn onnistuneisuutta kahdesta eri näkökulmasta. Olen kiinnittänyt aluksi huomiota siihen, miten kokonaisuus on onnistunut sisällöllisesti. Sisällöllisessä arvioinnissa olen kiinnittänyt huomiota siihen, millä tavoin tarinasta nousevat esille rippikoulun kokonaisvaltaisesti vahvistavat oppimistilanteet. Lisäksi olen kiinnittänyt huomiota siihen, miten tarinassa nousee esille nuorten omat elämänskysymykset ja niiden pohdinta. Olen peilannut kuunnelman sisällöllistä onnistumista aiheeseen liittyvään teoriaan ja arvioinut, miten sisällöstä nousee esiin oppimista edistäviä tekijöitä ja sitä, kuinka kokonaisuudessa on otettu huomioon erilaisista taustoista tulevat nuoret.

Toiseksi olen kuunnelman arvioinnissa kiinnittänyt huomiota kerronnan monipuolisuuteen sekä kokonaisuuden selkeyteen. Olen kiinnittänyt huomiota arvioinnissa siihen, millä tavoin musiikki- ja efektivallinnat elävöittävät kuunnelman tapahtumia ja kuinka ne pitävät yllä tarinan mielenkiintoa. Kerronnan osalta olen kiinnittänyt huomiota roolihenkilöiden vuorosanoihin ja niiden sisällön selkeyteen. Tämän lisäksi olen arvioinut sitä, miten eri äänet ovat tunnistettavissa toisistaan kuuntelijoiden näkökulmasta. Olen käyttänyt kerronnan kokonaisuuden arvioinnissa apuna kuunnelman tekemiseen liittyvää teoriakokonaisuutta.

6.1 Kuunnelmalevyn arviointia

Rippikoulu-aikaan mahtuu runsaasti oppimiskokemuksia, joita on mahdotonta saada mahaan yhden radiokuunnelman sisälle. Syntyneen lopputuloksen sisältä voi kuitenkin löytää monia ajatuksia siitä, millaiset tekijät ja ajatukset vaikuttivat nuorten oppimiskokemuksiin ja niistä löytyneisiin oivalluksiin rippikoulussa. Tämä auttaa ymmärtämään nuorten asenteita ja heidän tapansa suhtautua uskon ja elämän kysymyksiin. Kuunnelman tarina osoittaa myös sen, että rippikoulu-aikana saadut eväät ovat jokaisen rippikoululaisen kohdalla erilaiset. Tarinassa esiintyvien roolihenkilöiden erilainen tausta ja omat elämänskysymykset osoittavat, millä asenteella nuoret lähtevät rippikouluun ja kuinka he suhtautuvat siellä käsiteltäviin asioihin. Kuunnelma osoittaa myös sitä, että rippikoulu-aikana vietettyihin yhteisiin hetkiin mahtuneet keskustelut ja toiminnalliset aktiviteetit voivat tuottaa sekä

itselle että muille rippikouluryhmän jäsenelle monia eri asioita, jotka voivat liittyä myös nuoren tunteisiin ja omaan kasvuun.

Valmiin tuotoksen sisältä kumpuaa myös esille monia piirteitä rippikoulun oppimiskokonaisuuksista ja niiden aikana tapahtuvien oivalluksien syntymisestä. Kuunnelmassa rippikoulua käyvät nuoret pääsevät itse pohtimaan ja keskustelemaan omista elämänskysymyksistään ja jakamaan niitä myös toisten kanssa. Tarinan aikana rippikoulutyöskentelyssä nuoret pääsevät konkreettisesti pareittain keskustelemaan ja pohtimaan omaa suhdettaan uskoon. Oppimiskokonaisuudessa on mukana myös elämyksellistä toimintaa rukoushelmi- en muodossa. Tämä muistuttaa siitä, kuinka nuoret pääsevät rippikoulussa kokonaisvaltaisesti elämään uskossaan ja näkemään sen, miten he voivat viedä omat kysymyksensä aidosti Jumalan eteen.

Kuunnelmassa esiintyvät roolihenkilöt olivat pääosin 15-vuotiaita rippikoululaisia. 15-vuotiaan nuoren kehitystä ja sanavalintoja ajatellen, lopputuloksessa käytettyjen vuorosanojen sisältöön voi kiinnittää huomiota. Kun roolihenkilöiden vuorosanoja vertaa 15-vuotiaiden kielenkäyttöön, voi miettiä tarkemmin, miten repliikki vastaisi paremmin nuoren tapaa ilmaista asioita. Vuorosanojen ja repliikkien sisällöllinen kehittäminen auttaa kuuntelijoita huomaamaan, minkä ikäinen kukin roolihenkilö on. Tämän lisäksi hyvin muotoillussa kerrontaan pystytään luomaan entistä enemmän aidontuntuisuutta ja samalla tuomaan roolihenkilön omaa spontaanista ilmaisutapaa esille. Tässä projektissa käsikirjoituksen hiomista ja ilmaisutapojen muokkaamista rajoitti kahden viikon aikataulu. Valmiin tuotoksen rakentaminen on toteutettu käytettävissä olevan ajan mukaan, tämä osittain on rajoittanut käsikirjoituksen työstämisen kehittämistä tässä projektissa.

Lopputuloksen sisältämät ääni- ja efektimaisemat ovat luoneet rippikoululeirin tapahtumille aitoa leiritunnelman tuntua. Kokonaisuuden kannalta niiden löytyminen on tuonut kerrontaan mukaan elävyyttä. Tämän kautta myös kuuntelijat pystyvät mielikuvissaan olemaan mukana leirin tapahtumissa ja luomaan mielikuvia myös siitä, miltä tapahtumapaikka näyttää ja mitä kaikkea sieltä löytyy. Kuuntelijoiden kannalta, lopputuloksessa esiintyvien roolihenkilöiden äänet ovat erotettavissa toisistaan, näin tarinan tapahtumissa ”pysyy käreillä”. Kuunnelman juoni sekä tarinan roolihenkilöillä esiintyvät kysymykset ja heidän väliset jännitteet pitävät yllä kerronnan mielenkiintoa. Lopputulokseen luotu kansikuva toi

kuunnelmalevyille tunnistettavan ja mieleen jäävän visuaalisen ilmeen. Kannessa oleva kädestä löytyvä risti linkittää samalla levyn teeman hengelliseen elämään.

6.2 Opiskelijoiden antama palaute

Keräsin opiskelijoilta kirjallisen palautteen kahden viikon intensiivijakson onnistumisesta kuunnelman äänityspäivänä. Opiskelijat saivat kirjoittaa omin sanoin tyhjälle paperille ajatuksiaan siitä, mikä yhteisten viikkojen aikana oli onnistunutta ja mitä olisi voinut olla toisin. Palautteissa opiskelijoilla oli mahdollisuus kertoa lisäksi omasta oppimisestaan ja ohjauksen laadusta.

Palautteiden perusteella opiskelijat pitivät projektia uutena ja erilaisena kokemuksena muihin opiskeluviikkoihin verrattuna. Opiskelijat kokivat löytäneensä viikkojen aikana lisää eväitä yhdessä työskentelyyn ja kokivat ryhmälähtöisyyden projektin tekemisessä tärkeäksi. Käsikirjoitusryhmässä mukana olleiden palautteista ilmenee, että oppimista on tullut lisää myös kuunnelman tekemisestä ja käsikirjoituksen rakentamisesta. Opiskelijat kokivat avoimuuden, positiivisen asenteen ja joustavuuden ohjauksen vahvuuksiksi. Koko ryhmän mielipiteiden kuuleminen ja kaikkien huomioon ottaminen loivat projektiviikoille palautteiden mukaan positiivista ilmapiiriä. Vierailu Dubbermannin studiolla oli opiskelijoille myös mieleinen, palautteiden mukaan dubbauskokemus antoi muutamalle opiskelijalle henkilökohtaista innostusta jatkaa dubbausta tulevaisuudessa.

Palautteista löytyi myös kehitettäviä asioita. Muutamassa palautteesta nostettiin esille uskonnollisen aiheen haastavuus. Palautteiden perusteella, uskonnollisen aiheen käsitteleminen ja sen työstäminen herättivät opiskelijoissa monenlaisia mielipiteitä. Opiskelijat kokivat äärimmäisen tärkeäksi sen, että annoin jokaiselle luvan osallistua projektin tekemiseen juuri omien tuntemuksiensa mukaan. Opiskelijat muistuttavat palautteissa ohjaajan työstä, siihen liittyvästä roolista. Palautteista nousee esille, että ohjaustyötä tehdessä on tärkeää, pitää yllä tietynlaista johtajanroolia. Ohjaajan paikan ottaminen vaatii rohkeutta puuttua ohjattavien toimintaan ja ilmaista oma mielipiteensä näyttelijöiden työstä. Tämän avulla pystyn ohjaajana auttamaan näyttelijöitä tekemään lopputuloksesta mahdollisimman onnistuneen. Palautteista nousi vielä ajatus studiopäivänä käytettävissä olevan aikataulun niuk-

kuudesta. Kohtauksien eri versioiden kokeileminen jäi studiopäivänä rajalliseksi käytettävissä olevan ajan rajallisuuden vuoksi.

Kokonaisuutena opiskelijat olivat tyytyväisiä projektin toteutukselle ja kiitollisia siitä että tällainen mahdollisuus järjestettiin heidän oppilaitoksessaan.

6.3 Itsearviointi omasta toiminnasta intensiiviviikoilla

Olen äärimmäisen tyytyväinen siitä, että kuunnelmalevy saatiin suunniteltua, toteutettua loppuun asti käytettävissä olevan ajan puitteissa. Intensiivijaksoja varten rakennettu suunnitteluihin ja valmisteluun käytetty aika olisi mennyt hukkaan. Tämän työn tekeminen oli itselleni oppimiskokemuksena haastava mutta samalla todella palkitseva. Sain työn kautta oppia valtavasti ohjaajan työstä ja nähdä, millaista ohjaustyötä draaman käsikirjoittaminen ja ohjaaminen on.

Toiminnalliseen osuuteen haasteen teki se, että itselläni oli vaikeuksia pukea sanoiksi haluamani aiheen tarkempaa sisältöä opiskelijoille. Käsikirjoituksen teemojen miettiminen haastoi itseni pohtimaan, vastaavatko opiskelijoiden antamat ajatukset niitä kysymyksiä, joihin haen kuunnelmassa vastausta. Rippikouluteemaan liittyvä aiheen työstäminen olisi helpottanut yhteisen näkemyksen löytymistä käsikirjoitusvaiheeseen. Itselläni oli alusta lähtien tavoitteena luoda työn kautta materiaali, jota voisi tulevaisuudessa hyödyntää seurakuntien ja muiden kristillistä kasvatusta tekevien tahojen työssä. Itse käsikirjoitetussa työssä oli haasteena se, että omaa elämää käsiteltävien aiheiden käsittely julkista materiaalia varten ei ole kaikille helppoa. Annoin tästä syystä opiskelijoille oikeuden kertoa ja tuoda käsikirjoituksen roolihenkilöille ajatukset omien elämäkokemusten ulkopuolelta.

Itselläni on edelleen kehittämistä ohjaamisessa ja erityisesti johtamistaitojen opettelemisessä. Haasteenani oli myös se, että itselläni ei ole ollut teatterintyönopintoja. Tästä syystä en pystynyt tarjoamaan opiskelijaryhmällä omilla tiedoillani ja taidoillani näyttelijätyöhön liittyviä opetuskokonaisuuksia. Opetuskokonaisuuksien rakentamisessa itselläni ei ollut vielä tarpeeksi osaamista rakentaakseni yksin näyttelijätyötä opiskelevia kohdennetun kokonaisuuden ääninäyttelemisen saloista. Käsikirjoituksen rakentaminen ja ohjaustyö tapah-

tuvat jatkossa toisin. Kehitän itseäni ohjaamaan tarinan kokonaisuutta toiminnallisen harjoitusten kautta, joiden kautta myös kuunnelmalle voidaan rakentaa käsikirjoitus.

Suurta vastuuta ja taitoa vaatii ohjaajan tehtävä studiotilanteessa. Ohjaajana tarvitsen lisää harjoitusta oppiakseni pukemaan sanoiksi sitä, miltä näyttelijän puhe ja roolisuoritus kuulosti. Tämän lisäksi minun tulee ohjaajana löytää keinoja siihen, kuinka tätä roolisuoritusta voi vielä parantaa. Ohjaajana pitää pystyä tekemään koko prosessin ajan havaintoja käsikirjoituksen etenemisestä ja pitää yllä samalla, että työ etenee haluttuun suuntaan. Ohjaajan kyky on myös etsiä koko prosessin ajan keinoja siihen, että haluttua tulosta kohti edetään. Tämä viestin vieminen ohjattaville on äärimmäisen tärkeää. Olisin halunnut enemmän käsikirjoitusvaiheen aikana vielä enemmän tarttua ja löytää aiheen sisältä ajatuksia, joiden avulla tarinaa saadaan vietyä eteenpäin.

Ohjaustaitoja voi kehittää vielä eteenpäin siis monin tavoin ja eri osa-alueissa. Lisäksi ohjaajalta pitäisi löytyä taitoa pitää yllä opiskelijoiden motivaatiota työtä kohtaan ja keksiä heidän taustoihin nähden mielekkäitä työskentelytapoja. Jos työryhmällä ja ohjaajalla on aivan eri käsitykset työn suunnasta, silloin yhteistä ymmärrystä sen tekemiselle on vaikeata löytää.

7 POHDINTA

Konfirmaation jälkeen nuoret lähtevät suuntamaan kohti tulevaisuuttaan, kantaen mukanaan rippikoulussa saamia oppimiskokemuksia. Tähän joukkoon mahtuu mukaan niin uutta tiedollista pääomaa, uskon vahvistumista sekä sosiaalisten taitojen karttumista. Opinnäytetyöni myötä syntyi kuunnelma, jossa palataan tuohon rippikoulu-aikaan ja pohditaan mitä kaikkea eväitä leirijakso antoi itselleni, elämäni varten. Työn tavoitteena oli samalla näyttää, että myös rippikoulusta löytyvät oppimiskokemukset voivat antaa ja kasvattaa ihmistä kokonaisvaltaisesti. Opinnäytetyön yhteydessä syntyneen kuunnelman käsikirjoituksessa ja toteutuksessa oli mukana Helsingin Evankelisen opiston Draama II linjan sekä musiikkiteatterilinjan opiskelijoita. Toteutuksessa löytyneiden ajatusten ja oppimiskokemusten sisältö on rinnastettu aiheeseen liittyvään teoriaan.

Jokaisen rippikoululaisen oma tausta ja ennen rippikoulua saatu kristillinen kasvatus vaikuttavat siihen, millaisia kysymyksiä ja ajatuksia nuori tuo mukanaan rippikouluun. Tämä vaikuttaa osaltaan siihen, millaisia tunteita ja asenteita eri kysymysten käsittely rippikoululaisessa herättää. Rippikoulu voi parhaimmillaan palvella nuoria, kun he pääsevät käsittelemään ja pohtimaan elämän ja uskon kysymyksiä itse. Nuorten elämäkysymyksien ja kirkon opin linkittäminen, vievät rippikoulun opillisen aineksen osaksi nuorten elämäntodellisuutta. Tämän teorian perusteella syntyy lähtökohdat ymmärtää sitä, mitkä asiat rippikoulussa oppimiseen voivat vaikuttaa ja kuinka monenlaista oppimista siellä voikaan syntyä. Työn kehittämistehtävien tarkoituksena oli selvittää, millaista oppimista rippikoulussa voi syntyä ja miten tätä oppimista siellä voidaan edistää. Työni kautta syntyneessä kuunnelmassa eletään todeksi yksi rippikoulu, jossa mukana olevat nuoret tuovat esille omat pohdintansa. Kuunnelma toimii siten virikkeenä herättämään kuuntelijat havainnoimaan ja huomaamaan, miten nämä nuoret saavat itselleen rippikoulusta ja kuinka nämä oivallukset lopulta syntyivätkään. Tämän kautta voi synnyttää uutta keskustelua siitä, mitä rippikoulu ja siellä opittu on itse kullekin merkinnyt.

Kuunnelmaprojektiin lähteminen ja sen loppuun saattaminen olivat alusta lähtien minulle merkinä itseni ja taitojeni haastamisesta. Opiskelijaryhmän kanssa tehtävän työn kautta, pääsin omakohtaisesti näkemään, millaista asennetta ja toimintatapaa ohjaajan tehtävässä toimiminen vaatii. Lopullista tuotosta kuunnelmasta ei olisi syntynyt ilman opiskelijoiden,

äänittäjän, säestäjän ja ohjaajan välistä yhteistyötä. Prosessin aikana koetut suunnittelu- ja valmisteluhetket osoittivat minulle sen, kuinka paljon luottamus, sitoutuminen ja rehellisyys merkitsevät. Kuunnelman käsikirjoitukseen ja lopullisen tuotoksen valmistumiseen oli varattu aikaa kymmenen päivää. Sain nähdä koko kuunnelmantekoprosessin ajan opiskelijoiden keskuudessa sellaista käsikirjoituksen kirjoittamiseen ja ääninäyttelemiseen liittyvää osaamista, jota itseltäni ei löydy. Markus Bäckmanin säestystaidon kautta lopputulokseen saatiin musiikkia, joka toi kuunnelmaan mukaan uudenlaista tunnelmaa. Sain tässä projektissa annettua opiskelijoille rippikouluun ja siellä tapahtumaan oppimiseen liittyvää tietoa ja annettua heille ajatuksia siellä tapahtuvan opetuksen teemoista käsikirjoituksen rakentamisvaiheessa. Näen, että tässä projektissa jokaisen työryhmän jäsenen oma panos näkyy lopputuloksessa eritavoin. Ystäväni loi lopputulokseen vielä pyynnöstäni kansikuvan, joka toi kuunnelmalle visuaalisen ilmeen.

Koko lopputuloksen laatu rakentui monen eri ihmisen yhteistyön kautta. Olen itsessäni tyytyväinen siihen, että aloitin projektiin liittyvän suunnittelu- ja valmistelutyön ajoissa. Ohjaajan roolissa sain huomata, kuinka kauan aikaa käytännön järjestelyt ja aikataulujen yhteensovittaminen vievät. Koko prosessin ajan sai huomata itsensä eteen ilmestyneitä kysymyksiä ja haasteita. Vastuun tiedostaminen haastoi heti itseni ohjaajana etsimään asiaan ratkaisua, joka pitäisi projektin kasassa loppuun asti. Lopputuloksena syntyneen kuunnelman ajatukset eivät ole ainoita tapoja käsitellä ja ymmärtää omassa elämässään tapahtunutta. Kuunnelma ei siten tuo esille mitään yhtä tiettyä vastausta siihen, mitä rippikoulun aikana tulisi oivaltaa ja oppia. Lopputulos toimii virikkeenä herättämään ajatuksia rippikouluajasta ja tuomaan esille keskustelua, jonka kautta voi huomata myös itsessään tapahtunutta oppimista.

Sain itse opinnäytetyön ja kuunnelman tekemisen kautta katsauksen ääninäyttelemisen maailmaan sekä studiotyöhön. Olen itse äärimmäisen tyytyväinen lopputulokseen sekä siihen työpanokseen ja sitoutumiseen, jonka sain koko työryhmältä. Kuunnelmien tekeminen ja niiden käyttäminen nuorisotyössä voi tulla omalla kohdallani tulevaisuudessa uudellaan vastaan. Näen, että tämän projektin kautta saadun kokemuksen myötä voin tuottaa vielä tulevaisuudessa uusia kuunnelmaprojekteja.

Tämän tuotoksen tarinasta löytyvien oppimiskokemusten analysoimista pystytään vie-
mään tulevaisuudessa edelleen eteenpäin. Jatkokysymyksinä on mahdollista pohtia sitä,
miten nuoret käytännössä soveltavat rippikoulussa oppimaansa omassa elämässään ja
kuinka siellä saatujen tietojen ja taitojen käyttäminen näkyy ja luonnistuu myöhemmin
aikuisena.

LÄHTEET

- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 1999. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.
- Chaulagai, M. 2009. Puhetta Jumalasta vai puhetta Jumalan kanssa? Rippikoulun hengellinen elämä. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Porvoo: WS. Bookwell Oy, 112–127.
- Haastettu kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. Porvoo: Bookwell. Saatavissa: [http://sakasti.evli.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf](http://sakasti.evli.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf)
- Hanki, K., Könni, O., Manninen, P. & Nyysönen, S. 2008. Elämän virta. Helsinki: WSOY.
- Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Elämää varten, Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus.
- Jarva, S. 1998. Näkökulmia rippikoulun opetussuunnitelmaan. Teoksessa A. Rissanen (toim.) Kartalla, rippikoulutyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 99–118.
- Jokela, E. 2004. Nuoren Hengellinen ohjaaminen. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 57–68.
- Jokela, E. 2010. Lapsen usko. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: LK-kirjat, Gummerus, 235–247.
- Jolkkonen, J. 2004. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 9-34.
- Kallinen, E. & Laakso, T. 1998. Seurakuntayhteys rippikoulun aikana. Teoksessa A. Rissanen (toim.) Kartalla, Rippikoulutyön käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 145–152.
- Kallioniemi, A. 2010. Kokonaisvaltaisesti oppiva lapsi. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: LK-kirjat, Gummerus, 130–145.
- Kilpeläinen, A-E. 2009. Nuoren jumalakäsityksen muuttuminen rippikoulussa. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Porvoo: WS Bookwell Oy, 266–287.
- Kokkonen, J. 2008. Sielunhoito rippikoulussa. Teoksessa H. Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat, 232–252.

- Korhonen, P. 2001. Opettaja ja taiteilija – Allan Owens ja prosessidraama. Teoksessa P. Korhonen & A-L. Qstern (toim.) *Katarsis. Draama, teatteri ja kasvatus*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy, 107–130.
- Koskenniemi, P. 2007. Devising ja muita merkillisyyksiä. Opintokeskus kansalaisfoorumi.
- Kyrö, P. 2011. Radio draaman näyttämönä. Teoksessa E. Aro & M. Viljanen (toim.) *Korville piirretyt kuvat. Kirjoituksia kuunnelmasta ja äänitaiteesta*. Helsinki: Like Kustannus Oy, 11–24.
- Majava, M. 2013. Henkilökohtainen tiedonanto. Draamalinjojen vastuopettajan sähköpostihaastattelu.
- Markkula, A-L. 2013. Henkilökohtainen tiedonanto. Helsingin Evankelisen opiston rehtorin sähköpostihaastattelu.
- Martela, F. & Järvilehto, L. 2012. Ammattiosiaan hyvä elämä. Ajatuksia ja työkaluja ammattiin opiskelevien elämänlaadun edistämiseksi. Pori: Brand ID Oy.
- Murtonen, S. 2009. Rippikoulun merkitys nuoren aikuisen uskonnollisessa elämänkaarensa. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) *Rippikoulun todellisuus*. Porvoo: WS Bookwell Oy, 329–349.
- Mäntylä, J. 1964. Esipuhe. Teoksessa J. Mäntylä (toim.) *Suomalaisia kuunnelmia 1952–1963 I-II*. Porvoo: WSOY, 7-12.
- Niemelä, K. 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen, pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Jyväskylä: Gummerus.
- Nuoret Seurakuntalaisina, Kehittämissasiakirja 2012. Kirkkohallitus
- Ojala, S. 1998. Rippikoulun yleistavoite. Teoksessa A. Rissanen (toim.) *Kartalla, Rippikoulutyön käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus, 119–130.
- Poutiainen, M. 1998. Uudistuvan kristinopin merkitys rippikoulun kehittämiseksi. Teoksessa A. Rissanen (toim.) *Kartalla, rippikoulutyön käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus, 83–98.
- Pruuki, L. 1998. Opetus. Teoksessa A. Rissanen (toim.) *Kartalla, rippikoulutyön käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus, 273–302.
- Pruuki, L. & Tirri, K. 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) *Rippikoulun käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 35–65.
- Pruuki, H. 2004. Vuorovaikutustilanteiden mahdollisuudet ja ansat rippikoulussa. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) *Rippikoulun käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 147–165.
- Pruuki, L. 2010. Hengellinen lapsi. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) *Jo iso, vielä pieni kouluikäisen lapsen maailma*. Jyväskylä: LK-kirjat, 222–234.

- Pruuki, H. & Pruuki, L. 2012. Kotiväen rippikoulukirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Pruuki, H. 2008. Suuret korvat ja pieni suu – lähtökohtia nuoren sielunhoitoon. Teoksessa H. Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat, 9-20.
- Pruuki, L. 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Karisto.
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä-usko-rukous. 2002. Kirkkohallitus
- Räsänen, A. 2004. Usko itsenäistyvän nuoren elämässä. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Gummerus, 103–130.
- Salasuo, M & Hoikkala, T. 2010. Lapsi, nuori ja mediayhteiskunta. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: LK-kirjat, Gummerus, 146–162.
- Suni, H. & Virtanen, R. 2008. Ihmissuhteet osana nuoren hyvinvointia. Teoksessa H. Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat, 73–89.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2013. Mikä on rippikoulu? www-dokumentti. Saatavissa:
<http://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?openDocument&lang=FI>. Luettu: 23.4.2013.
- Suonperä, S. 2009. Rippikoululaisten vanhempien käsitys kotien arvo- ja uskontokasvatuksesta. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Porvoo: WS Bookwell Oy, 240–253.
- Tapiainen, N. 2009. Äidit uskontokasvattajina ja perinteen välittäjinä. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Porvoo: WS Bookwell Oy, 266–287.

Etukäteistehtävät intensiiviviikkoja varten;

Kirjoittakaa tehtävistä itsellenne sellaiset muistiinpanot, joiden avulla pohdintanne palautuvat mieleenne tulevassa yhteisessä keskustelussa.

1. Havainnoikaa ja tunnistakaa kulkiessanne ympärillänne olevia erilaisia ääniä.

Mistä ne lähtevät ja miltä ne kuulostavat? Minkälaisen reaktioita/tunteita ne herättävät teissä?

Ovatko äänet ennalta-arvattavissa, tiedostettuja vai tulevatko ne yllättäen?

Vrt. Tuulenhumina / Herätyskello / Yllättävä jysäys?

Miten itse reagoit ääniin? Miksi?

Keksi myös erilaisia tapoja tuottaa kehollasi tai rekvisiitan avulla ääniä. Mieti, mitä keksimäsi ääni muistuttaa.

2. Roolihenkilöiden suunnittelu: Maanantaina 22.10 teemme itsellemme kuunnelmaa varten omat roolihenkilöt, jotka esittelemme toisillemme. Aloittakaa oman roolihenkilön suunnittelu ja pohtikaa häneen liittyen erityisesti seuraavia asioita.

Millainen on roolihenkilön historia(tausta), ja miten se peilautuu roolihenkilön luonteeseen?

Perhe, työpaikka, koti, terveys, status jne.

Mitä asioita hän pitää sisällään ja mitä hän näyttää muille? Kenellä nämä ominaisuudet saattavat raottua? (Roolihenkilön halut, himot, unelmat, ongelmat jne.)

Mieti myös roolihenkilön pimeää puolta, miten tämä näkyy?

Millaista on roolihenkilön hyvä elämä, mihin hän on tyytyväinen, mitä hän kaipaa?

Käyttäytyykö roolihenkilö ulkoisen olemuksensa vai sisällä olevan minänsä perusteella?

Mitkä ovat roolihenkilön keinot hallita elämää ja vastoinkäymisiä?

Mitkä ovat roolihenkilön sisäiset taidot/voimavarat ja lahjat?

Miettikää myös roolihenkilön puhetyyliä, joka sopisi omaan suuhunne.

Tehdään A3 paperille roolihenkilöstä kertova posterit!

3. Elämään liittyvät pohdinnat;

Millaista on sinun mielestäsi hyvä elämä ja mikä siinä on tärkeää (esim. arvot, elämänva-linnat)?

Mistä elämän ilot voivat löytyä?

Ovatko makeiset ja pikaruoka meille suomalaisille itsestään selviä, mitä arvostamme?

Millaiset asiat vaikuttavat elämässämme ja mihin ihminen voi itse vaikuttaa?

Millaiset asiat ovat ihmisellä tänä päivänä välttämättömiä? Mitä ihminen tarvitsee?

Millaiset asiat tekevät ihmisiin vaikutuksen?

Mistä ihmisten tyytymättömyys elämästä johtuu?

Mikä on oman rippikoulusi sanoma sinulle?

Mitä opit rippikoulussasi?

Millaiset hetket ovat jääneet omasta rippikoulusta mieleesi ja miksi? Mitä elementtejä niihin on liittynyt?

Pohdi, mistä rippikoulun teemoista on ollut hyötyä sinun omassa elämässäsi, hengellinen, yhteisöllinen tai tiedollinen anti, joka on vaikuttanut elämänvalintoihisi, arvoihisi tai asenteeseesi jne.?

Ajatuksia, joihin voi myös tarttua;

Jumala ajattelee: jokainen ihminen tärkeä sellaisena kuin on, Jumala näkee meidän jokaisen huolet ja haaveet

Voimme turvautua Jumalaan vaikeuksien keskellä

Jumala haluaa että käytämme lahjojamme ja nostamme hyviä asioita itsestämme

Että emme tuomitse toisia, Kunnioitetaan ympäristöä ja luontoa

Jumala antaa anteeksi meille kaikille vaikka teemme virheitä

Kultainen sääntö,

Rakkauden kaksoiskäsky,

Jumalalla on jokaista meitä varten oma suunnitelma.